

# Clustervakdidactiek Initiatie Vakdidactiek Maatschappijwetenschappen

Taak over VAA in de klas, voor LIO's en werkstudenten  
Academiejaar 2022-2023

Tacha Kiekens

## Inzagerecht

---

Ondergetekende, Tacha Kiekens geeft hierbij toelating / ~~geen toelating~~ aan derden, niet-behorend tot de vakdidactiek Maatschappijwetenschappen, om zijn/haar taak in te zien.

Datum en handtekening

19/05/2023

Tacha

Deze toelating geeft aan derden tevens het recht om delen uit de taak te reproduceren of te citeren, uiteraard mits correcte bronvermelding.

## Inhoud

1.	Het vooronderzoek.....	5
1.1.	Literatuurstudie.....	5
1.2.	Analyse educatieve pakket 'De Kracht van je stem'.....	5
1.3.	Bestaande klaspraktijk met VAA. ....	5
1.4.	Algemene conclusie (opportunities en leemten).....	5
2.	Handleiding voor leerkrachten.....	6
2.1.	Hulp bij controversie in de klas.....	7
2.1.1.	Reflectievragen voor de leerkracht.....	7
2.1.2.	Tips om mee te nemen.....	10
2.2.	De workshop S.O.S. Stemtesten in Sint-Niklaas.....	16
2.2.1.	Beginsituatie.....	16
2.2.2.	Draaiboek workshop.....	22
3.	Extra leestips voor leerkrachten.....	31
4.	Referenties.....	33
5.	Bijlagen.....	35
	Bijlage 1: literatuurstudie.....	35
	Bijlage 2: analyse educatieve pakket 'De Kracht van je stem'. ....	39
	Bijlage 3: bestaande klaspraktijk met VAA.....	44
	Bijlage 4: algemene conclusie (opportunities en leemten).....	49
	Bijlage 5: de placemat blanco.....	51
	Bijlage 6: verbeter sleutel placematoefening. ....	52
	Bijlage 7: verbeter sleutel opdracht 'welke politieke partij past bij mij?'.....	57
	Bijlage 8: begeleidende PowerPointpresentatie.....	60
	Bijlage 9: Mentimeter.....	68
	Bijlage 10: Kahoot-quiz.....	70
	Bijlage 11: stemborden.....	76
	Bijlage 12 : richtvragen van iedere politieke partij . ....	78
	Bijlage 13: leerlingenbundel.....	86

Beste lezer,

Dit document bevat de uitwerking van de jaartaak "gebruik van stemtesten in de klas" voor het vak Initiatie Vakdidactiek Maatschappijwetenschappen aan de Universiteit van Gent.

Voor deze jaartaak kregen we de opdracht om stemtesten te implementeren in een 100 minuten durende workshop. Met een verkiezingsjaar in het vooruitzicht is het van groot belang om dit onderwerp in de klas te behandelen. Vooral bij jonge kiezers is het essentieel om hen bewust te maken van hun stemvoorkeur en hen te laten reflecteren en in gesprek te gaan.

Deze jaartaak bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder een vooronderzoek naar wetenschappelijke literatuur over stemtesten en het omgaan met controversiële onderwerpen in de klas, de evaluatie van een bestaand lessenpakket en interview met één leerkracht. Op basis van deze informatie is de workshop ontwikkeld om tegemoet te komen aan de behoeften die uit het vooronderzoek naar voren kwamen.

De workshop is specifiek gericht op leerlingen in de 3e graad in de arbeidsfinaliteit voor de vakken PAV en maatschappelijke vorming.

Ik hoop dat deze jaartaak aan de verwachtingen voldoet en bijdraagt aan de onderwijspraktijk.

## 1. Het vooronderzoek

Voorafgaand aan de ontwikkeling van de workshop is er een vooronderzoek uitgevoerd naar 'voting advise applications' (VAA), ook wel stemtesten of kieswijzers genoemd. Deze termen werden door elkaar gebruikt in het vooronderzoek omdat ze allemaal dezelfde betekenis hebben. De inzichten uit dit vooronderzoek zijn meegenomen in de vormgeving van de workshop. De details van het vooronderzoek zijn te vinden in de bijlagen.

### 1.1. Literatuurstudie.

[Zie bijlage 1.](#)

### 1.2. Analyse educatieve pakket 'De Kracht van je stem'.

[Zie bijlage 2](#)

### 1.3. Bestaande klaspraktijk met VAA.

[Zie bijlage 3](#)

### 1.4. Algemene conclusie (opportunities en leemten)

[Zie bijlage 4](#)

## 2. Handleiding voor leerkrachten

Beste leerkrachten,

De gemeenteraadsverkiezingen komen eraan! Wil je 3<sup>e</sup>-jaarsleerlingen van PAV (Project Algemene Vakken) of maatschappelijke vorming enthousiast maken over politiek en verkiezingen? Dan is deze workshop perfect voor jou!

In deze workshop van 100 minuten kunnen jongeren kennismaken met verschillende politieke partijen en hun standpunten, de verkiezingen en het bestuur in hun eigen stad, Sint-Niklaas. We besteden ook aandacht aan de politieke voorkeuren van de leerlingen, hoe stemtesten kunnen helpen bij het maken van een keuze en de mogelijke gevaren waar ze zich bewust van moeten zijn. Dit samen vergroot hun politieke bewustzijn en bereidt hen voor op actieve deelname aan de samenleving.

Maar dat is nog niet alles! Er zijn ook extra oefeningen beschikbaar, zoals het uitdagen van leerlingen om zelf een politiek campagnevoorstel te maken en dit te presenteren aan de schepen van onderwijs, participatie of de jeugddienst in het gemeentehuis van Sint-Niklaas.

De workshop is ontwikkeld op basis van onderzoek, waarbij zowel wetenschappelijke literatuur en lessenspakketten als klaspraktijken zijn onderzocht. Zo is deze workshop zo goed mogelijk afgestemd op de behoeften van jou als leerkracht en jouw leerlingen. Kort samengevat bevat de workshop het volgende materiaal:

- Een uitgebreide handleiding met reflectievragen en tips voor de omgang met controversie in de klas, informatie over de doelgroep, beginsituatie, leerplannen en eindtermen die van toepassing zijn, de lesdoelstellingen van deze workshop en een uitgeschreven draaiboek.
- De leerlingenbundel en al het benodigde materiaal voor de oefeningen.
- De verbeterleutels;
- Een begeleidende PowerPointpresentatie.
- Een referentielijst voor leerkrachten die zich toch graag verder willen verdiepen.

## 2.1. Hulp bij controverse in de klas

Het bespreken van politieke partijen en partijvoorkeuren kan controverse veroorzaken in de klas. Het toetsen van de ideologie van de leerlingen kan leiden tot hevige discussies of onverwachte radicale uitspraken, wat voor een leerkracht uitdagend kan zijn. Door het plotselinge karakter kan je als leerkracht verrast worden waardoor je de neiging hebt om te reageren vanuit een handelingsdrang of net handelingsverlegenheid.

Wanneer je als leerkracht reageert vanuit een handelingsdrang wil je zo snel mogelijk grenzen stellen. Je gaat in gesprek met de betrokken leerling(en) met als doel de leerlingen de 'juiste' mening aan te leren, bepaalde meningen af te blokken of tegenargumenten te formuleren.

Bijvoorbeeld: *Zulke uitspraken worden in deze klas niet geaccepteerd. In deze klas hebben we respect voor iedereen.*

Wanneer je daarentegen als leerkracht eerder reageert vanuit een handelingsverlegenheid weet je niet goed wat te doen of twijfel je. Je stelt je (onbewust) veel vragen en er gaat van alles door jouw hoofd. Dit maakt dat je liever de situaties vermijdt en/of niet handelt.

Bijvoorbeeld: *Kom, kom, rustig, laat ons gewoon verder gaan met de oefening.*

Beide reacties kunnen averechts werken en de denkkaders van de leerlingen worden hierbij ook niet uitgedaagd. Daarnaast kan het er ook voor zorgen dat andere leerlingen in hun stereotiepe standpunten worden bevestigd of nog extremer worden naar elkaar toe.

Bijvoorbeeld: *Het is logisch dat leerling X die opmerking maakt. Dat is toch een racist.*

Het is dus van belang om je als leerkracht zo goed mogelijk voor te bereiden op mogelijke controverse zodat je jouw handelingsdrang of handelingsverlegenheid kan overstijgen. Wel is het belangrijk om jezelf ook voldoende tijd te geven om dit te leren. Het is namelijk geen makkelijke opdracht om 'on the spot' te reageren op onverwachte opmerkingen of discussies in de klas. Dit vereist enige ervaring en na verloop van tijd zul je merken dat je hierin steeds beter in wordt.

Om jou hierin te ondersteunen en voor te bereiden als leerkracht geven we hieronder alvast 6 reflectievragen en tips mee.

### 2.1.1. Reflectievragen voor de leerkracht.

Het kan jou helpen om op een meer adequate manier te reageren door als leerkracht vóór aanvang van de workshop over deze 6 reflectievragen op drie verschillende niveaus te reflecteren. Iedere vraag bekijken we van nabij.

Niveau 1: de leerkracht	Niveau 2: de leerling (en) die de uitspraak of controverse start	Niveau 3: De klasgroep
Reflectievraag 1 : Wat betekent dit thema voor mij?	Reflectievraag 3: Wat is het motief van deze leerling(en)?  Reflectievraag 4: Wat betekent het thema van de uitspraak of controverse voor deze leerling (en)?	Reflectievraag 5: Wat betekent het thema van de uitspraak of controverse voor de klasgroep?  Reflectievraag 6: Wat is de temperatuur van de klas?
Reflectievraag 2: Hoe bekwaam voel ik mij?		

#### REFLECTIEVRAAG 1: WAT BETEKENT DIT THEMA VOOR MIJ?

In het boek "Van mening verschillen, een handleiding" wijst Ruben Mersch (2018) twee elementen aan die er voor kunnen zorgen dat de klas op stelten staat:

1. Emoties: Wanneer een leerling een uitspraak doet die onze diepgewortelde overtuigingen en/of standpunten raakt en lijkt aan te vallen, kunnen de emoties bij onszelf hoog oplopen.
2. Onzekerheid: Er zal niet snel gediscussieerd worden over zaken die voor iedereen duidelijk zijn. Maar als een uitspraak van een leerling morele of feitelijke onzekerheden aanspreekt is de kans op conflict groter.

Door je als leerkracht bewust te maken van jouw persoonlijke betrokkenheid bij dit thema verklein je de kans dat je overvallen wordt door emoties. Vervolgens verhoog je dus de kans dat je op een constructieve en professionele manier kan reageren, ook op uitspraken die jou persoonlijk raken. Stel jezelf volgende vragen:

- Ben ik sterk betrokken bij dit thema of wat betekent dit thema voor mij?
  - o Ben ik politiek actief?
  - o Heb je een sterke mening wat betreft partijvoorkeur?
- Zijn er bepaalde onderwerpen die ter sprake kunnen komen tijdens de workshop die jou persoonlijk zouden kunnen raken ?

#### REFLECTIEVRAAG 2: HOE BEKWAAM VOEL IK MIJ?

Als leerkracht is het belangrijk om na te denken over hoe bekwaam je je voelt in een bepaald onderwerp. Vaak ontstaan onze reacties op plotselinge controverse op basis van onzekerheid en/of de behoefte aan controle. Dit kan het gevoel van onbekwaamheid opwakkeren en/of versterken. Indien een leerling bijvoorbeeld een uitdagende uitspraak doet tijdens de workshop stel jezelf dan de vraag 'Hoeveel kennis heb ik over dit onderwerp?'

Stel je vast dat je er eigenlijk niet zo veel kennis over hebt. Dan kan een deel van de reactie alvast zijn dat je dit aangeeft i.p.v. niet te reageren of te reageren vanuit een machtspositie. Door dit eerlijk toe te geven, stel je jezelf ook op als voorbeeldrol en geef je de boodschap dat het helemaal oké is dat je niet rond ieder thema alles weet.

Heb je daarentegen net veel kennis rond het onderwerp, dan is het beter om jouw reactie even uit te stellen en stil te staan over de positie die je als leerkracht inneemt. Wanneer je het gesprek na de controverse wilt aangaan met de klas neem je best een positie aan in het midden (zie ook [tip 4](#)). Dit houdt in dat je de rol opneemt als moderator van de dialoog en dat je jouw mening dus niet meteen meegeeft aan de klas. Dit is van belang om blijvend verbinding te maken met alle leerlingen die mogelijk een andere mening hebben dan jij. Jouw rol bestaat er dus in om ervoor te zorgen dat alle meningen worden geuit en de leerlingen met elkaar in gesprek kunnen gaan. De leerlingen zien jou



op dat moment dus niet als expert die input geeft. Als moderator zet je de leerlingen aan om elkaar en zichzelf vragen te stellen rond het thema van de controverse.

*Extra tip: Merk je dat je tijdens het gesprek vooral zelf aan het werken bent? Is het gesprek eerder een dialoog tussen jou en de leerling die bijvoorbeeld de uitdagende uitspraak deed? Dan neem je niet de rol op van moderator.*

### REFLECTIEVRAAG 3: WAT IS HET MOTIEF VAN DEZE LEERLING(EN)?

Een leerling die plots een uitdagende uitspraak doet in de klas kan verschillende motieven hebben. Het is belangrijk om het motief van de leerling(en) goed in te schatten, zodat je hierop kunt inspelen met de juiste reactie en aanpak. Wanneer je als leerkracht een goede relatie en vertrouwen hebt opgebouwd, wordt het gemakkelijker om het motief van de leerling(en) te achterhalen. Soms doen leerlingen uitdagende uitspraken om op te vallen, om te lachen of vanuit pubergedrag. Andere keren is de uitspraak van de leerling wel degelijk serieus te nemen. Kortom het is dus belangrijk om bij het motief van de leerling(en) stil te staan en nauwkeurig te beoordelen

### REFLECTIEVRAAG 4: WAT BETEKENT HET THEMA VAN DE UITSPRAAK OF CONTROVERSE VOOR DEZE LEERLING(EN)?

Net zoals bij jou, kan het zijn dat er tijdens de workshop bepaalde thema's aan bod komen die voor de leerlingen van belang zijn. Sta dan ook stil bij de volgende vragen:

- Kan ik het belang van dit thema bij de leerling goed inschatten?
- Roept dit thema bij de leerling hoge emoties op?
- Heb ik een idee waar deze emoties mogelijk vandaan komen?

(zie ook tip 5).

### REFLECTIEVRAAG 5: WAT BETEKENT HET THEMA VAN DE UITSPRAAK OF CONTROVERSE VOOR DE KLASGROEP?

Nadat er controverse ontstaat door bijvoorbeeld een leerling die plots een uitdagende uitspraak doet, zijn meteen alle leerlingen in die klas betrokken partij. Dit maakt dat je als leerkracht ook oog moet hebben voor hun belangen tot het thema dat de uitspraak aansnijdt. Vragen die belangrijk zijn om te stellen, gaan hier dus over de verhouding van de klasgroep ten opzichte van het thema:

- Hoe belangrijk is dit thema voor hen?
- Wat speelt er bij hen?
- Welke meningen houden andere leerlingen erop na?

Afhankelijk van de antwoorden hierop zullen sommige leerlingen dus net wel of net niet reageren. Verder zal de diversiteit aan perspectieven binnen een klasgroep een impact hebben op het gesprek. Indien er verschillende perspectieven zijn, biedt dit de kans om het thema vanuit meerdere hoeken te benaderen via input van de klasgroep zelf.

### REFLECTIEVRAAG 6 : WAT IS DE TEMPERATUUR VAN DE KLAS?

Bij het meten van de temperatuur ga je na of de controverse in de klas besproken kan worden, m.a.w. is er nog ruimte om het over verschillen te hebben? Ga de volgende vragen na:

- Hoe kijken leerlingen in de klasgroep naar 'de andere': als politieke tegenstander of als morele vijand?
- Is er voldoende vertrouwen tussen de leerlingen?
- Is er nog wel sprake van een zekere open houding en bereidheid tot interactie met elkaar?
- Is er nog een overkoepelende 'wij' in de klasgroep aanwezig?

De antwoorden op deze vragen geven jou als leerkracht meer inzicht of er eerder sprake is van een hevige tegenstelling in de klas óf toch eerder 'toxische' polarisatie. Moet je concluderen dat er eerder sprake is van 'toxische' polarisatie? Dan zet je best in op de 4 "gamechangers" die ontwikkeld zijn door Bart Brandsma. Het zou te ver leiden om deze ook hier uit te doeken te doen. Wil je toch graag meer weten over de theorie bekijk dan zeker [de extra lectuur voor leerkrachten](#) op het einde van deze handleiding.

Verder beseffen we ook dat het inschatten op welk punt een groep zit qua vertrouwen niet eenvoudig is voor jou als leerkracht. Soms lijkt de sfeer in een klas prima te zijn totdat er een uitdagend onderwerp ter sprake komt en lopen de emoties snel hoog op. Andersom is ook mogelijk. Het kan zijn dat leerlingen elkaar nog niet zo goed kennen, maar dat er toch al openlijk en respectvol gepraat kan worden over verschillende thema's. Het opbouwen van vertrouwen is dus niet altijd een constante lineaire ontwikkeling. Soms kan een klasgroep plotseling een stap achteruit zetten, bijvoorbeeld na een ingrijpende gebeurtenis. Het is als leraar belangrijk om voortdurend een inschatting te blijven maken op welk niveau het vertrouwen en respect zich bevindt binnen de klas. Concreet betekent dit dat er telkens een afweging gemaakt moet worden om het thema 'meteen' na de uitspraak aan te pakken of eerder op een later moment op terug te komen.

### *2.1.2. Tips om mee te nemen.*

Ondanks de voorbereiding en de reflectievragen blijft meteen reageren natuurlijk een moeilijke opdracht. We geven jou daarom graag nog 6 tips mee:

1. Maak afspraken en stel regels op.
2. Wees als leerkracht een voorbeeld en communiceer verbindend.
3. Begrens én nodig uit.
4. Neem een positie in het midden.
5. Structureer.
6. Gebruik op gepaste tijden humor.

Iedere tip leggen we hieronder kort uit zodat jij precies weet wat ze inhouden en meteen aan de slag kan gaan.

#### TIP 1: MAAK AFSPRAKEN EN STEL REGELS OP.

Binnen de workshop wordt er stilgestaan bij het opmaken van klasafspraken. Sta hier zeker voldoende bij stil. Ook al zijn er in de klas al afspraken gemaakt. Herhaal deze zeker en ga na of de afspraken bij iedereen voldoende gekend zijn. Door expliciet stil te staan, creëer je eveneens ruimte om na te gaan of de afspraken voldoende zijn voor iedereen of dat er nog extra afspraken moeten worden geformuleerd. Laat de leerlingen de regels in hun eigen bundel noteren en ondertekenen. Zorg er ook voor dat de regels zichtbaar blijven tijdens de workshop door ze bijvoorbeeld mee op het bord te noteren of de leerlingen te vragen hun afsprakenblad te allen tijde zichtbaar te houden voor hunzelf.

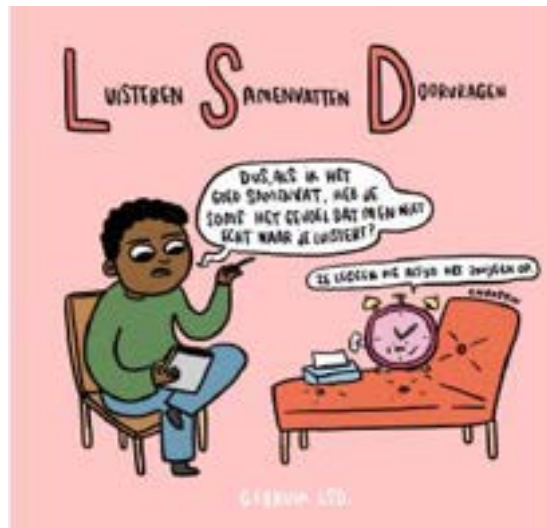
#### TIP 2: WEES ALS LEERKRACHT EEN VOORBEELD EN COMMUNICEER VERBINDEND.

Het is jouw taak als leerkracht om het gesprek in de klas op een open en verbindende manier te begeleiden. Concreet houdt dit in dat je niet-oordelende vragen stelt, wat niet altijd even makkelijk is. We kunnen namelijk onbewust onze mening laten doorklinken op de manier hoe we vragen formuleren of door onze lichaamstaal. Let hier zeker op tijdens het klasgesprek in de oefening 'Welke politieke partij past bij mij'. Je kan één of meerdere van de adviezen bijvoorbeeld gebruiken bij het klasgesprek om verbindend te communiceren.



**1. Wees een OEN. Wees Open, Eerlijk, Nieuwsgierig.**

Begin het gesprek met een open blik. Stel jezelf ook kwetsbaar op. Trotseer onzekerheden, neem risico en toon je emotie(s). Wees nieuwsgierig naar achterliggende gedachten, drijfveren en redenen van anderen.



**2. Gebruik LSD. Luisteren, Samenvatten, Doorvragen**

Voordat je een conclusie verbindt aan het verhaal van een ander, plaats jezelf in een luisterende houding. Vat ook samen om er voor te zorgen dat je het goed hebt begrepen. Vraag ook door om je nieuwsgierigheid naar wat de ander nog te vertellen heeft te voeden.



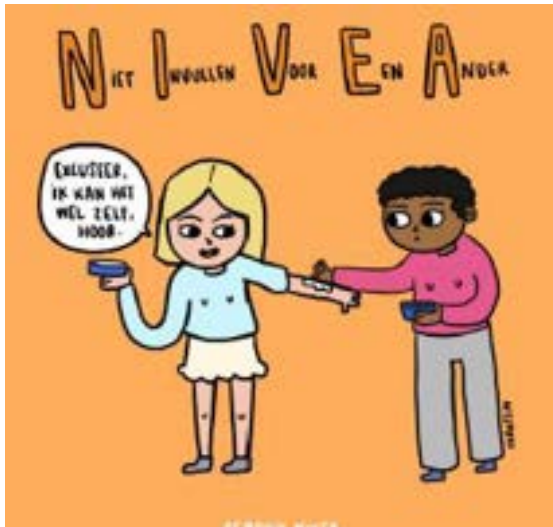
**3. Laat OMA thuis. Laat je Oordeel, Mening en Aanname achterwege.**

Wacht met oordelen en vraag input van anderen om betrokkenheid te creëren. Respecteer ieders mening en vermijd aannames om misverstanden te voorkomen. Blijf openstaan voor ideeën en gedachten van anderen.



**4. Neem ANNA mee. Altijd Navragen, Nooit Aannemen.**

Denk niet zo maar dat je meteen begrijpt wat de andere bedoelt. Vraag altijd even om verduidelijking bij twijfel en gebruik LSD als hulpmiddel.



**5. Smeer NIVEA. Niet Invullen Voor Een Ander.**

We laten ons soms te makkelijk leiden door onze eigen mening, vooroordeel of denkkader. Toets voldoende af bij de ander of je interpretatie wel klopt. Weersta de verleiding om iets in te vullen voor een ander.

**6. Maak je niet DIK. Denk In Kwaliteiten**

Sta open voor de verschillen van anderen en probeer je te verwonderen over waarom ze anders zijn. Op die manier kun je ontdekken welke kwaliteiten ze met zich meebrengen.

TIP 3: BEGRENS EN NODIG UIT.

Definieer duidelijk na een controverse wat jij als leerkracht wilt begrenzen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn grof taalgebruik, scheldwoorden, en negatieve generalisaties. Als je dit hoort, geef dan aan dat je dit niet accepteert, maar doe dit wel op een uitnodigende manier:

Bijvoorbeeld: "Ik wil hier heel graag met jou over doorpraten, maar ik wil dat je geen beledigende of discriminerende woorden gebruikt."

"Het doet me pijn om jou op deze manier te horen praten over een medeleerling en dat vind ik niet goed. Dus formuleer dit nu eens anders en vertel wat je eigenlijk wil zeggen."

"Ik wil graag naar je luisteren, maar dat lukt niet als je deze woorden gebruikt, en dat is jammer, want volgens mij heb je goed nagedacht over dit onderwerp."

"Ik voel me er heel ongemakkelijk bij als je dergelijke woorden gebruikt, dus dat moet je niet doen. Vertel nu eens hoe je hierover denkt, want dat is belangrijk."<sup>1</sup>

Het is cruciaal als leerkracht om een open gesprek te voeren met leerlingen en vragen te stellen om te begrijpen wat ze echt willen zeggen en wat hun mogelijke leervraag is. Als er geen tijd is om het gesprek te voeren, is het belangrijk om de opmerking van de leerling niet te negeren. Geef aan dat je er later op terugkomt, eventueel individueel, of verwijst de leerling door naar een ander moment of een collega. Soms is het zinvoller om het gesprek op een later tijdstip aan te gaan doordat je op deze

<sup>1</sup> Uitspraken: Leon Meijs, training Dialoog onder Druk, School & Veiligheid. In Van Alstein, 2018, p. 98.

manier de veiligheid van de groep kan garanderen of iedereen de tijd geeft om te kalmeren. Hou er rekening mee dat ook deze situaties leeransen zijn voor leerlingen en dat ze moeten kunnen oefenen hoe ze moeten omgaan met controversie, conflicten en moeilijke relaties terug te verbeteren.

#### TIP 4: NEEM EEN POSITIE IN HET MIDDEN.

Om een gesprek te kunnen begeleiden als leerkracht is het belangrijk om in het midden te gaan staan. Dit betekent niet hetzelfde als neutraal zijn maar wel dat je betrokken en onafhankelijk bent als begeleider.

Bijvoorbeeld: *Als een leerling opeens zou zeggen dat hij op het Vlaams Belang zou stemmen omdat al die buitenlanders terug naar hun eigen land moeten gaan want die maken alles kapot.*

Hoe reageer je dan als leerkracht als je zelf bijvoorbeeld een migratieachtergrond hebt, nauw contact of familiale banden hebt met personen met een migratieachtergrond of een groot deel van de andere leerlingen hebben een migratieachtergrond?

Voorbeeld

handelingsdrang: *'Zo'n uitspraak tolereer ik niet!'*

Voorbeeld

handelingsverlegenheid: *'Kom, daar gaan we nu niet verder op in.'*

Een alternatief is dat je aangeeft wat deze uitspraak met je doet

Bijvoorbeeld: *'Ik schrik heel hard van wat je nu zegt'*

*'Wat je nu zegt raakt me persoonlijk door (reden). Het liefste zou ik zeggen zo'n uitspraken doe je niet wat je kwetst mensen maar ik vind je de moeite waard en ik wil graag van je horen waarom je nu net deze uitspraak doet.'*

Op deze manier begrenst én erken je de leerling. Daarnaast is het ook belangrijk om te beseffen dat de rol als begeleider niet betekent dat je jouw mening helemaal niet mag geven en voor jezelf moet houden. Leerkrachten zijn vaak bezorgd dat het geven van hun eigen mening de leerlingen ideologisch of pedagogisch gaat beïnvloeden. Nochtans blijkt uit onderzoek dat de meeste leerlingen vaak net nieuwsgierig zijn de mening van de leerkracht. Wel moet je er voor zorgen als leerkracht dat het geven van jouw mening geen belemmering vormt voor leerlingen die niet dezelfde mening hebben als jou om deze te uiten. Leerlingen moeten kunnen inzien dat jouw mening als leerkracht één van de mogelijke meningen zijn over het thema. Het is dus vooral van belang om stil te staan 'wanneer' en 'hoe' je jouw mening deelt in de klas. Tot slot is er vanuit huidig onderzoek ook geen bewijs terug te vinden dat leerlingen hun ideologische opvattingen zomaar aanpassen aan die van de leerkracht.

Een 'positie in het midden' neem je als leerkracht in door ten eerste een bepaalde basishouding aan te nemen en ten tweede een manier van spreken en begeleiding aan te nemen.

Voor de basishouding geven we jou vanuit de Democratische Dialoog het volgende mee:

- Wees onbevooroordeeld en luister actief.
- Ga uit van de kennis en verwachtingen van de leerlingen.
- Probeer via doorvragen en luisteren te ontdekken wat de ander echt wil zeggen.
- Herken en erken het verschil tussen feiten en meningen.

- Maak onderscheid tussen de mening van een persoon en die persoon zelf.
- Ga respectvol om met verschillende meningen.
- Bevraag en onderzoek kritisch, oordeel niet maar vraag door.
- Besef dat een persoon niet te reduceren valt tot zijn of haar culturele achtergrond.
- Maak veralgemeningen zichtbaar en stel ze ter discussie.
- Houd niet alleen rekening met wat de ander zegt, maar ook met wat hij of zij doet en toont.

Voor de manier van spreken en het begeleiden van de klassen kan je het volgende gebruiken:

- Speel advocaat van de duivel om reacties uit te lokken.
- Haal standpunten aan die nog niet genoemd zijn.
- Vraag door naar het verhaal van jongeren ('is dat zo? Leg eens uit?').
- Trek het gesprek open ('wat denken anderen daarvan?', 'Wie herkent dit?' of 'Wie heeft een heel andere mening?').
- Vat af en toe het gesprek samen.
- Durf stiltes te laten vallen, zodat jongeren tijd krijgen om na te denken.
- Stel open vragen in plaats van ja-nee-vragen.
- Stimuleer het onderlinge gesprek tussen jongeren door expliciet te benoemen dat jongeren elkaar vragen mogen stellen.
- Speel vragen die jongeren aan jou stellen terug naar de groep. Jongeren leren veel meer van elkaar dan van een begeleider!

#### TIP 5: STRUCTUREER.

Indien een controverse in de klas zou losbarsten tijdens de workshop tracht als leerkracht meteen in het begin te structureren. Een goede methodiek hiervoor is de empathische dialoog dat uit gaat van het principe dat je als leerkracht niet meteen reageert of het gesprek ontwijkt. Deze methodiek kan samengevat worden in 4 stappen:

1. Maak duidelijk aan de leerling dat je hebt gehoord wat hij of zij heeft gezegd. Dit kan je doen door letterlijk te herhalen wat de leerling heeft gezegd, of door op emotioneel vlak feedback te geven.

Bijvoorbeeld *'Ik hoor je zeggen dat je jouw zoon zou vermoorden, moest die homo zijn.'*

*'Ik zie dat je rood wordt en dat je kwaad wordt terwijl je dat zegt.....'*

Op deze manier geef je de boodschap terug aan de leerling, toon je interesse en creëer je een gevoel van verbondenheid en openheid. Door de uitspraak of vraag te herhalen, geef je de woorden terug en louter dit kan vaak al een impact hebben. Soms zal de leerling zijn of haar uitspraak nuanceren, bijvoorbeeld door aan te geven dat het niet serieus bedoeld was. Maar soms is het wel degelijk serieus en door het te horen, toon je dat je het ernstig neemt ([zie ook reflectievraag 3](#)).

2. Probeer te achterhalen welke betekenis er zit achter de uitspraak. Welke emotie roept dit thema op bij de leerling? ([zie ook reflectievraag 4](#)).

Bijvoorbeeld *"Wat maakt dat je dat op die manier bekijkt?"*

*"Wat je zegt, maakt je blijkbaar verdrietig/boos ... heb je een idee waar dat verdriet/die boosheid vandaan komt?"*

Door deze vragen te stellen, krijg je meer inzicht in de gevoelens en gedachten van de leerling en kun je een betere connectie met hem of haar opbouwen.

3. Nu ga je over tot reactie door te begrenzen en jouw betrokkenheid te bevestigen (tip 3).
4. Vervolgens ga je samen met de klas op zoek naar de gewenste situatie via bijvoorbeeld de volgende vragen:
  - 'Wat zou helpen om jou beter te voelen?'
  - Hoe zien zij dat dan denken jullie?
  - "Kan je jezelf toestaan later anders te denken dan je vader vandaag?"
  - "Kan je je neerleggen bij de Belgische wetgeving en voorschriften, ook al stroken die niet met wat je zelf denkt en voelt?"

Tot slot sluit je het gesprek af. Zelfs als je het thema niet helemaal hebt kunnen uitdiepen, is het belangrijk om tijdig af te ronden en een goede afsluiting te bieden. Op die manier voorkom je dat leerlingen onbesproken gevoelens en meningen meenemen naar volgende lessen, de speelplaats of elders. Een manier om het gesprek af te sluiten is om een soort 'check-out' te doen. Dit is een kort rondje waarin de leerlingen aangeven wat ze hebben geleerd tijdens het gesprek, de discussie en/of ze nog vragen hebben. Belangrijk bij een check-out is dat ze niet reageren op elkaars antwoorden.

Het is ook waardevol om te peilen naar het gevoel waarmee ze het gesprek of de discussie afronden. Zo kan je eventuele onduidelijkheden nog verhelderen en kan je ervoor zorgen dat de leerlingen met een goed gevoel de discussie afsluiten.

#### TIP 6: GEBRUIK OP GEPASTE TIJDEN HUMOR.

Humor kan helpen om de spanning van de discussie te halen, polarisatie of stereotypering te ontmijnen en bepaalde aspecten te relativiseren. Veel jongeren gebruiken zelf constant humor, ook als het om 'uitdagende uitspraken' gaat. Soms was het 'maar om te lachen' of gebruiken ze taal die door leerkrachten als veel bruter wordt ervaren dan dat het eigenlijk bedoeld is. Het is belangrijk om deze humor te erkennen en er zelf ook gebruik van te maken.

Maar let ook op! Humor kan kwetsend zijn of een verhullende manier zijn om toch erg kwetsende dingen te zeggen zonder er rekenschap voor te moeten afleggen. Het is belangrijk om goed aan te voelen wanneer humor gepast is en wanneer niet. Het is daarbij vooral belangrijk dat alle partijen beseffen en waarderen dat het om humor gaat. Het is namelijk niet altijd hetzelfde als wat er werd bedoeld en hoe het wordt ervaren en wordt geïnterpreteerd kan verschillen.

## 2.2. De workshop S.O.S. Stemtesten in Sint-Niklaas

### 2.2.1. Beginsituatie

#### DOEL VAN DE WORKSHOP

Het doel van de workshop is leerlingen inzicht geven in hun politieke voorkeuren, kritisch na te laten denken over politieke standpunten en het gebruik van stemtesten. Hoewel veel leraren al stemtesten gebruiken als introductie van lessen, blijft er vaak een belangrijk aspect onderbelicht: het resultaat dat leerlingen krijgen, de voordelen en mogelijke gevaren van zo'n stemtest. Onze workshop gaat verder dan alleen het invullen van dergelijke stemtest doordat leerlingen worden aangemoedigd via de oefeningen om te reflecteren en met elkaar hierover in gesprek te gaan. Zo leren ze de waarde van stemtesten te begrijpen en op een verantwoorde manier gebruik te maken van deze tools bij het vormen van hun politieke standpunten. Het ultieme doel is het vergroten van hun politieke bewustzijn, het maken van weloverwogen stemkeuzes en het actief deelnemen aan de maatschappij door o.a. te gaan stemmen.

De workshop richt zich specifiek op leerlingen in de derde graad van de arbeidsfinaliteit, omdat de huidige lessenspakketten deze doelgroep minder aanspreken. We willen ook deze jongeren prikkelen door politiek door gebruik te maken van verschillende oefeningen, in te spelen op hun leefwereld en hen op diverse manieren te laten samenwerken.

#### DE LEERPLANNEN EN EINDTERMEN:



LEERPLAN	LEERPLAN	EN	ET	LEERPLANDOELSTELLING
<b>GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap</b> <b>en</b> <b>Provinciaal onderwijs (POV)</b>				
Leerplannummer: <b>2014/035</b>				
	1			De leerlingen kunnen uit schriftelijke informatie de essentie halen.
	2			De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.
	3			De leerlingen kunnen ingewonnen informatie mondeling gebruiken.
	4			De leerlingen kunnen mondeling argumenteren.
	5			De leerlingen kunnen eenvoudige informatie schriftelijk formuleren.
	6			De leerlingen kunnen zich mondeling duidelijk uiten.
	11			De leerlingen kunnen relevante informatie in concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.
	12			De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.
	13			De leerlingen kunnen spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ICT).
	14			De leerlingen zien in dat ze keuzes moeten maken om hun leven adequaat te organiseren.
	16			De leerlingen kunnen bij groepsoopdrachten: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ overleggen en actief deelnemen;</li> <li>○ in teamverband instructies uitvoeren;</li> <li>○ reflecteren en bijsturen.</li> </ul>
	17			De leerlingen zien in op grond van de actualiteit en eigen ervaringen: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ dat er een verband bestaat tussen verleden, heden en toekomst.</li> <li>○ dat er culturele verschillen zijn in het dagelijks leven van mensen.</li> </ul>

**Gesubsidieerd vrij onderwijs:  
Katholiek Onderwijs**

Leerplannummer:

[2014/017](#)

18	De leerlingen kennen relevante facetten van hun eigen streek.
32	De leerlingen kunnen in dagelijkse situaties een veilige houding aannemen.
21	De leerlingen kennen in hun eigen regio de dienstverlening van de belangrijkste maatschappelijke instellingen en kunnen er gebruik van maken.
4	De leerlingen kunnen mondeling argumenteren.
32	De leerlingen kunnen in dagelijkse situaties een veilige houding aannemen.
11 & 13	De leerlingen kunnen zelfstandig en in concrete situaties relevante en toegankelijke informatie vinden en selecteren uit: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ tekstmateriaal;</li> <li>○ beeldmateriaal;</li> <li>○ ICT-bronnen;</li> <li>○ tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.</li> </ul>
12	De leerlingen kunnen zelfstandig en in concrete situaties relevante en toegankelijke informatie gebruiken: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ essentie uit tekstmateriaal;</li> <li>○ essentie uit beeldmateriaal;</li> <li>○ essentie uit ICT-bronnen;</li> <li>○ concrete informatie uit tabellen, grafieken, diagrammen en kaarten.</li> </ul>
16	De leerlingen kunnen zelfstandig opdrachten in groep realiseren via volgende stappen : <ul style="list-style-type: none"> <li>○ het overleg;</li> <li>○ de planning;</li> <li>○ de organisatie;</li> <li>○ de uitvoering;</li> <li>○ de reflectie;</li> <li>○ de evaluatie;</li> <li>○ de bijsturing.</li> </ul>
18 & 21	De leerlingen kunnen de voor hen belangrijkste maatschappelijke voorzieningen, instellingen en mechanismen in de eigen regio verkennen en gebruiken.
29 & 30 &	De leerlingen kunnen reflecteren om de maatschappelijke weerbaarheid te verhogen: <ul style="list-style-type: none"> <li>• bewuste en verantwoorde keuzes maken;</li> <li>• bewust en verantwoord consumentengedrag;</li> <li>• verantwoorde seksualiteit;</li> <li>• verschillende relatievormen;</li> <li>• zorg voor eigen gezondheid en die van anderen;</li> <li>• verantwoordelijk verkeersgedrag;</li> <li>• kritische benadering van de media.</li> </ul>

## Gesubsidieerd Officieel Onderwijs

Leerplannummer:

[O/2/2014/282](#)

31	
17	De leerlingen kunnen illustreren dat er verbanden bestaan tussen verleden, heden en toekomst: • vanuit de actualiteit; • op basis van eigen ervaringen.
17 & 18	De leerlingen kunnen culturele verschillen in het dagelijks leven van mensen herkennen en bespreken • vanuit de actualiteit; • in de eigen leefwereld.
/	De leerlingen kunnen respect opbrengen voor • het leefmilieu; • het historisch-cultureel erfgoed; • verschillen en gelijkenissen in leefwijze, waarden en normen.
1	Uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie kunnen halen.
2	De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.
3	De leerlingen kunnen ingewonnen informatie mondeling gebruiken
4	De leerlingen kunnen mondeling argumenteren.
5	De leerlingen kunnen eenvoudige informatie schriftelijk formuleren.
6	De leerlingen kunnen zich mondeling duidelijk uiten.
11	Relevante informatie in concrete situaties kunnen vinden, selecteren en gebruiken.
12	Informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal kunnen begrijpen en gebruiken
13	De leerlingen kunnen spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ICT).
EDV STM 2	ICT kunnen gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven.
EDV STM 1	ICT kunnen gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.
14	Voorbeelden kunnen geven van keuzes die gemaakt moeten worden om hun dagelijks leven te organiseren.
16	Bij groepsoopdrachten kunnen: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ overleggen en actief deelnemen;</li> <li>○ in teamverband instructies uitvoeren;</li> <li>○ reflecteren en bijsturen.</li> </ul>
17	Op grond van de actualiteit en de eigen ervaringen kunnen aantonen dat er een verband bestaat tussen verleden, heden en toekomst en dat er culturele verschillen zijn tussen het dagelijks leven van mensen.
18	Relevante facetten van hun eigen streek kunnen opsommen en beschrijven.
21	In de eigen regio de dienstverlening van de belangrijkste maatschappelijke instellingen kunnen

		opsommen en hun functie kunnen beschrijven.
	22	Het belang van maatschappelijk relevante formuleren en procedures kunnen omschrijven.
	EDV LER 4	Basisbegrippen van een parlementaire democratie met eigen woorden kunnen uitleggen.
	EDV LER 4	De feitelijke werking van de parlementaire besluitvorming kunnen beschrijven.
	EDV LER 4	Vershillende standpunten in parlementaire debatten van elkaar kunnen onderscheiden en kritisch met elkaar kunnen vergelijken n.a.v. politieke beslissingen (bv. onderwijs, jeugdbeleid) die hun leven rechtstreeks beïnvloeden.
	7 Burgerschaps- competentie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Geïnformeerd en beargumenteerd met elkaar in dialoog gaan.</li> <li>- Omgaan met diversiteit in het samenleven en het samenwerken.</li> <li>- Democratische besluitvorming op lokaal, nationaal en internationaal niveau duiden.</li> <li>- De dynamiek en de gelaagdheid van (eigen) identiteiten duiden</li> </ul>
	13 Leer- competenties	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Geschikte (leer-)activiteiten, strategieën en tools inzetten om informatie digitaal en niet-digitaal kritisch te verwerven, beheren en verwerken rekening houdend met het beoogde leerresultaat en – proces.</li> <li>- Samen het leerproces vormgeven</li> </ul>
	2 Nederlands	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Het Nederlands receptief, productief en interactief, zowel mondeling als schriftelijk gebruiken als communicatiemiddel in relevante situaties.</li> </ul>
	4 Digitale competentie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Digitale media en toepassingen gebruiken om te creëren, te participeren en te interageren.</li> <li>- Computationeel denken en handelen.</li> </ul>
	5 Sociaal- Relationele competenties	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Interpersoonlijke relaties opbouwen, onderhouden en versterken</li> </ul>

## De sleutelcompetenties (SC)

## LESDOELSTELLINGEN WORKSHOP

### *ALGEMEEN*

1. De leerlingen kunnen de 7 politieke partijen die actief zijn in Sint-Niklaas opnoemen. (onthouden).
2. De leerlingen kunnen op de computer zelfstandig informatie opzoeken over de 7 politieke partijen en politici in Sint-Niklaas (toepassen).
3. De leerlingen kunnen uit diverse informatiebronnen de essentie selecteren en opschrijven van politieke partijen en politici in Sint-Niklaas (analyseren).
4. De leerlingen kunnen in eigen woorden de standpunten van alle 7 politieke partijen uitleggen. (begrijpen)
5. De leerlingen kunnen alle 7 politieke partijen plaatsen op het continuüm links-rechts. (toepassen)
6. De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen hoe de gemeenteraad, het schepencollege en de verkiezingen werken in Sint-Niklaas. (begrijpen).
7. De leerlingen kunnen hun eigen mening formuleren en motiveren over stemtesten en politiek in Sint-Niklaas (evalueren)
8. De leerlingen kunnen minstens één voordeel en minstens één nadeel van een stemtest toelichten (begrijpen).
9. De leerlingen kunnen in groep taken en rollen verdelen, en hun eigen taak en rol volgens afspraak uitvoeren (toepassen).
10. De leerlingen kunnen de geformuleerde klasafspraken toepassen die noodzakelijk zijn voor een veilig en aangenaam klasklimaat tijdens de workshop. (toepassen)
11. De leerlingen kunnen reflecteren over hun eigen stemvoorkeur.

### *UITBREIDINGSOEFENINGEN*

12. De leerlingen kunnen aangeven welke politieke begrippen onduidelijk zijn en deze opzoeken (toepassen)
13. De leerlingen kunnen op een creatieve manier uitwerken welke thema's voor hen belangrijk zijn in een stemtest of politieke campagne (creëren).
14. De leerlingen kunnen hun creatieve uitwerking presenteren aan hun klasgenoten. (toepassen)

## 2.2.2. Draaiboek workshop

### Legende draaiboek

	De workshop opdrachten
	De uitbreidingsopdrachten (d.w.z. vallen buiten de 100 minuten)

### SOS stemtest in Sint-Niklaas

Lesdoelstelling (LD), ET en EDV LER <sup>2</sup>	Tiiming	Opdracht & werkvorm	Groepsindeling	Materiaal & media	Evaluatievorm
LD:10, 7, 11 ET:4, 6, 32 EDV STM 1 SC: 2, 4,13	15'	<p><b>Teaser:</b></p> <p>Voorgaand aan de workshop kan je de leerlingen de <u>elevator pitch</u> tonen om hen warm te maken voor de workshop</p> <p><b>Inleiding:</b></p> <p>1. <u>Verwelkoming</u> De leerkracht heet de leerlingen welkom in de klas en geeft indien nodig even de leerlingen de ruimte om te ventileren of iets te vertellen.</p> <p>2. <u>Woordenwolk: 'Politiek in Sint-Niklaas' en 'Stemplicht'</u> Je start de workshop via de woordenwolk die de</p>	Klassikaal	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Internet (laptop)</li> <li>- Elevator pitch</li> </ul>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1.</li> <li>2. Verwelkoming: betrokkenheid en positief klasklimaat stimuleren.</li> <li>3. Woordenwolk: voorkennis activeren en evalueren evenals de leerlingen motiveren voor het thema.</li> <li>4. Klasafspraken: een veilige klasomgeving tot stand brengen door samen met de leerlingen overeenstemming te bereiken over de klasafspraken en de mogelijke</li> </ol>

<sup>2</sup> EDV: Eigen doelstelling voor het vak

LER: VOET leren van de derde graad, met decretaal nummer

STM: VOET van de gemeenschappelijke stam, met decretaal nummer

	<p>leerlingen moeten invullen via de QR-code.</p> <p><i>Tip: laat de resultaten pas zien nadat elke leerling de Mentimeter heeft ingevuld zodat ze elkaar niet beïnvloeden.</i></p> <p>Na de woordenwolk wordt de workshop ingeleid en de lesdoelstellingen geprojecteerd zodat de leerlingen weten waar de workshop over zal gaan.</p> <p><i>Tip: indien je als leerkracht er voor kiest om ook de uitbreidingsopdracht 'Win mijn stem in Sint-Niklaas' te doen, kan je dit bij de start van de workshop meedelen. Dit kan de leerlingen nog extra motiveren doordat ze weten dat ze hun eigen idee mogen gaan presenteren.</i></p> <p><i>Tip: bekijk de extra bijvragen op de PowerPoint.</i></p>		<p>gevolgen bij niet naleving.</p>
	<p>3. <u>Maken van groepsafspraken in de klas</u>  Als leerkracht heb je bij dit gedeelte 2 opties:</p> <p><b>Optie 1:</b> Je herhaalt de klasafspraken die je voorheen al hebt gemaakt samen met de leerlingen. De leerlingen noteren deze afspraken in hun bundel. Nadien wordt er samen afgesproken wat de stappen zijn als een leerling zich niet aan de afspraken houdt. Ook dit noteert iedere leerling in zijn bundel waarna iedere leerling deze ondertekent.</p> <p><b>Optie 2:</b> Je maakt samen met de leerlingen klasafspraken die zullen gelden tijdens de workshop.</p>		

		<p>Je projecteert 'slide X van de PPT. Het is de bedoeling dat er afspraken worden geformuleerd waar de klas mee akkoord gaat. Elke leerling schrijft iedere afspraak op in zijn bundel. Na het formuleren van de klasafspraken wordt er samen afgesproken wat de stappen zijn als een leerling zich niet aan de afspraken houdt. Ook dit noteert iedere leerling in zijn bundel waarna iedere leerling deze ondertekent.</p> <p><i>Tip: Maak niet te veel klasafspraken en formuleer indien mogelijk de afspraken positief.</i></p>			
<p>LD: 7 ET: 4,6, 17,18, 21, 32 EDV/LER: 4 SC:2,7</p>	U 15'	<p><b><u>Het stellingenspel</u></b></p> <p><i>Werkvorm:</i> Als leerkracht kan je kiezen tussen 2 werkvormen.</p> <p>Optie 1: Alle leerlingen krijgen 2 stembordjes (Niet akkoord/akkoord). Bij deze werkvorm zitten de leerlingen het beste in een kring zodat ze elkaar kunnen zien. Per stelling wordt de volgende methode gehanteerd.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. De leerkracht leest de stelling klassikaal luidop.</li> <li>2. De leerlingen krijgen individueel 30 sec de tijd om een mening te vormen en na te denken over welk stembordje ze de lucht in gaan houden.</li> <li>3. Na de 30 sec steken de leerlingen gelijktijdig hun stembordje de lucht in.</li> <li>4. Per stembordje duidt de leerkracht enkele leerlingen aan zodat ze een korte motivatie kunnen geven. De leerkracht kan hierbij ook nog een bijvraag stellen vooraleer er naar de</li> </ol>	Klassikaal	– PowerPoint – Optie 1 stemborden	<p>De leerlingen worden diepgaander uitgedaagd om na te denken over hun eigen mening over stemplicht, hun attitude ten opzichte van de politiek, enz.</p> <p>Nadat ze hun eigen mening hebben gevormd, is het ook een oefening om deze mening toe te lichten en te luisteren naar anderen hun mening.</p>



		<p>volgende stelling wordt gegaan.</p> <p>Optie 2: Bij deze optie worden er geen stembordjes gebruikt maar dienen de leerlingen in de klas te gaan staan op een lijn waarbij links bijvoorbeeld 'akkoord' is, rechts 'niet akkoord' .</p> <p><i>Tip: In de PPT staan enige suggestievragen voor jou als leerkracht om te stellen bij de bespreking.</i></p>			
LD: 1-6, 9, 10, 11	45'	<p><b>Politieke partijen in Sint-Niklaas:</b></p> <p><i>Werkvorm:</i></p> <p>Je verdeelt de leerlingen in groepen van 4 leerlingen en deelt mee dat deze opdracht uit meerdere fasen bestaat waarvoor ze telkens een specifieke tijd krijgen. Je overloopt iedere fase klassikaal via de leerlingenbundel:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Fase 1: De leerlingen verdelen de groepsrollen en vullen deze in, in hun bundel.</li> <li>– Fase 2: De leerlingen verdelen de 2 opdrachten per groep en voeren deze uit. De leerlingen vullen individueel ook een eerste keer de reflectievraag in. Nadien leggen ze de essentie uit aan elkaar wat ze gelezen of bekeken hebben.</li> <li>– Fase 3: Als leerkracht leg je uit dat er binnen Sint-Niklaas 7 politieke partijen zijn. Ieder groepje zal 4 politieke partijen onderzoeken via een aantal richtvragen. De antwoorden op deze richtvragen moeten ze opschrijven op de placemat dat ieder groepje heeft gekregen. De placemat is verdeeld in 4 vakken. Dit wil zeggen dat iedere leerling één vak heeft voor zijn antwoorden. Als leerkracht loop je ondertussen rond in de klas en geef je</li> </ul>	Groepswerk	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Placemat</li> <li>– Bundel met richtvragen per politieke partij</li> <li>– Schrijfmateriaal</li> <li>– Leerlingenbundel</li> <li>– Laptop of GSM</li> </ul>	<p>Via de oefening leren leerlingen samen te werken, zelfstandig informatie op te zoeken en samen te vatten over politieke partijen in Sint-Niklaas. Ze moeten ook goed luisteren naar elkaar doordat iedere leerling andere informatie opzoekt en ze alle informatie nodig hebben voor het groepswerk. Via fase 6 toetst de leerkracht hoe de leerlingen de opdracht hebben ervaren. De leerkracht kan dit inschatten op basis van de antwoorden die de leerlingen geven bij fase 6 en de schriftelijke weergave van de opdracht nl. de placemat.</p> <p><i>Extra optie 1 : je kan ervoor kiezen om het volledige groepswerk te evalueren. Hiervoor dien je als leerkracht wel best nog een rubric op te stellen zodat het</i></p>
ET: 1-6, 11-18, 21, 22	5'				
EDV/LER: 4	7'				
SC: 7,13,2,4,5	10'				
	10'				

	10'	<p>ondersteuning aan de groepen die dit nodig hebben.</p> <p><i>Tip: De leerkracht of de leerlingen kunnen kiezen om de QR-codes te scannen of te klikken op de links.</i></p> <p><i>Tip: Verdeel de partijen random onder de verschillende groepen op deze manier verzeker je dat iedere politieke partij door genoeg leerlingen wordt onderzocht. De leerlingen hoeven dus niet de partij op te zoeken die hun voorkeur heeft al mag dit natuurlijk wel.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Fase 5: De leerlingen leggen uit aan elkaar wat ze hebben gevonden van hun politieke partij en proberen in het midden van de placemat de partijen te plaatsen op het continuüm links-rechts.</li> <li>- Fase 6: Het groepswerk wordt klassikaal besproken waarbij elke politieke partij wordt overlopen en geplaatst op het continuüm.</li> </ul> <p><i>Tip: projecteer een timer met geluid na afloop. Zo weten de leerlingen hoeveel tijd ze nog hebben tijdens de fase en wordt er klassikaal overgegaan naar de volgende fase.</i></p> <p><i>Tip: indeling groepen van de groepen. Laat de leerlingen zelf kiezen als je inschat dat het klimaat wel goed zit. Heb je twijfels. Deel de groepen dan zelf in als leerkracht. Op deze manier is het voor iedere leerling voldoende veilig.</i></p>	<p><i>voor de leerlingen duidelijk is wat je precies allemaal evalueert.</i></p>
--	-----	--	--

		<i>Tip: Je kan de leerlingen de gemaakte begrippenlijst geven ook al maak je de uitbreidingsoefening niet.</i>		
LD: 1, 4, 6 ET: 18,22 EDV LER: 4 SC: 7,2,4	5'	<b>Quiz-time</b>  <u>Werkwijze</u> De leerlingen nemen deel aan de quiz over de standpunten van de politieke partijen in Sint-Niklaas en de politici.	Klassikaal	<ul style="list-style-type: none"> <li>- PowerPoint</li> <li>- Kahoot</li> <li>- Internet</li> <li>- GSM of laptop</li> </ul>
LD: 1,4, 7, 8,10, 11  ET: 2,3,4,6, 14, 17, 18, 29-31, 21, 32  EDV LER: 4  SC: 7,2, 4, 5	35'   17'	<b>Welke politieke partij past bij mij?</b>  1. <u>Educatieve stemtest:</u> De leerlingen vullen voordat ze de educatieve stemtest afnemen eerst opnieuw de reflectievraag in die peilt naar hun politieke voorkeur.  Na de educatieve stemtest beantwoorden de leerlingen individueel de reflectievragen in hun bundel.  <i>Tip: Ga zeker even na of er een andere stemtest beschikbaar is die meer van toepassing is op de gemeenteraadsverkiezingen in Sint-Niklaas. Dit zal enkel beschikbaar zijn tijdens de gemeenteraadsverkiezingen.</i>	1. Individueel 2. Klassikaal	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Laptop</li> <li>- Invalbundel</li> <li>- Schrijfmateriaal (indien nodig spreekstok).</li> </ul>
	18'	2. <u>Klasgesprek</u> Een klasgesprek is een gesprek tussen leerlingen waarbij de nadruk ligt op het geven van de eigen mening of visie op de reflectievragen die de leerlingen in het eerste deel individueel invulden.  De beste opstelling voor het klasgesprek is een cirkel. Dit draagt immers bij tot de creatie van een veilig		Via de quiz wordt er getoetst of de leerlingen de standpunten van de politieke partijen kunnen onderscheiden van elkaar en de belangrijkste politici kennen in Sint-Niklaas.  Leerlingen ervaren het gebruik van een educatieve stemtest en krijgen hun eigen stemadvies. Ze worden uitgedaagd om te reflecteren op dit advies en na te denken of het overeenkomt met hun initiële voorkeur (is dit veranderd doorheen de workshop?). Daarnaast reflecteren ze over de voordelen, gevaren en eventuele gemiste thema's van een stemtest.  Vervolgens gaan de leerlingen in gesprek. Het klasgesprek heeft twee doelen. Enerzijds ervaren leerlingen dat er diverse politieke voorkeuren zijn en dat de redenen hiervoor kunnen verschillen. Dit draagt bij aan respect voor elkaars mening in een democratische samenleving. Anderzijds kan jij als leerkracht toetsen of de leerlingen alle voordelen en mogelijke gevaren van een stemtest herkennen. Indien nodig kan je dit zelf aanbrengen.

		<p>klasklimaat waarin leerlingen hun mening durven te uiten door de volgende voordelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Elke leerling heeft een gelijke positie;</li> <li>– Leerlingen kunnen elkaar goed zien, waardoor ze zowel verbale als non-verbale communicatie kunnen gebruiken;</li> <li>– Leerlingen kunnen elkaar makkelijker het woord geven zonder tussenkomst van de leerkracht;</li> <li>– Het stelt de leerkracht in staat om het gesprek beter te monitoren.</li> </ul> <p><u>De structuur van het klasgesprek:</u></p> <p>Herhaal kort de gemaakte afspraken en maak ze visueel (druk de gemaakte afspraken eventueel af of projecteer ze via de PowerPoint). Vervolgens start je met de eerste reflectievraag en duid je een leerling aan die graag zijn mening hierover wil geven.</p> <p><i>Tip: In de begeleide PowerPointpresentatie staan mogelijke bijvragen voor jou als leerkracht om te stellen zodat alle voor- en nadelen ter sprake komen.</i></p> <p>Het kringgesprek wordt afgesloten met een klassikale conclusie waarbij alle stellingen nogmaals worden samengevat. Nadien vraag je als leerkracht hoe de leerlingen dit hebben ervaren.</p> <p><i>Tip: Je kan indien je het nodig acht werken met een spreekstok. Dit zorgt ervoor dat enkel de leerling die de spreekstok vast heeft, aan het woord is.</i></p> <p><i>Tip: bekijk op voorhand <a href="#">'hulp bij controversie in de klas'</a></i></p>			
--	--	---	--	--	--

		<p><i>Tip: Om zeker voldoende tijd te voorzien voor de conclusie kan je opnieuw gebruik maken van een timer.</i></p> <p><i>Tip: Het kan jou als leerkracht helpen om leerlingen aan te duiden als notulist. Zo wordt de klassikale conclusie een gedeelte verantwoordelijkheid vb. als 2 leerlingen notulist zijn voor vraag 1 en vraag 2, vraag 3 en vraag 4, enz.</i></p>			
<p>LD: 10, 11,12 ET: 2,3,5,6, 11,12,13, 14,32 EDV LER: 4 EDV STM: 1, SC7,2,13, 4,5</p>	<p>35</p> <p>8'</p> <p>15'</p>	<p><b>Begrippenlijst en thema's:</b></p> <p><u>Werkwijze</u></p> <p>1. De leerkracht gaat na of de leerlingen bepaalde termen uit de stemtest én de oefening 'welke politieke partij past bij mij' niet begrijpen. Alle termen die de leerlingen opnoemen worden opgeschreven.</p> <p>Ook wordt aan de leerlingen gevraagd 'Welke van de politieke thema's wil jij verder onderzoeken?'. De bedoeling hierbij is dat de leerlingen diepgaander reflecteren over de thema's die zij belangrijk vinden.</p> <p>2. Vervolgens wordt de klas verdeeld in duo's. Ieder duo krijgt enerzijds een aantal begrippen en anderzijds de thema's waar ze meer informatie over willen opzoeken. Hun opzoekwerk vullen ze vervolgens in op de padlet.</p> <p>3. De padlet wordt klassikaal overlopen en indien nodig verduidelijken de leerlingen die de begrippen en thema's hebben opgezocht dit nog meer en beantwoorden ze de vragen van hun klasgenoten. Pas als de leerlingen en andere klasgenoten de vraag niet kunnen beantwoorden, helpt de leerkracht of</p>	<p>1. Klassikaal 2. Duo 3. Klassikaal</p>	<p>Format begrippenlijst</p>	<p>De leerlingen staan expliciet stil bij welke begrippen ze niet goed begrijpen na de oefening 'Politiek in Sint-Niklaas' en 'welke politieke partij past bij mij'. Door deze vervolgens in duo op te zoeken leren de leerlingen verschillende begrippen rond het thema politiek kennen en leren ze kritisch te zijn tijdens het afnemen van stemtesten en het lezen van politieke standpunten van partijen.</p>
	12				

		wordt er gezamenlijk naar het correcte antwoord gezocht.			
LD: 1,9,10, 13,14  ET: 2,4, 6, 11,12, 13,14,16, 17,18, 21  EDV STM 2  SC7,2,13, 4,5	50'	<p><b>Win mijn stem in Sint-Niklaas!</b></p> <p><u>Werkwijze:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. De leerlingen vormen opnieuw groepjes van ongeveer 4 leerlingen. De groepen hoeven niet dezelfde te zijn als bij de placematoefening. Ieder groepje werkt de uitdaging op een creatieve manier naar eigen keuze uit (bijvoorbeeld een opgenomen filmpje, geformuleerde vraagstellingen, foto's uit Sint-Niklaas met uitleg erbij).</li> <li>2. De groepen presenteren hun uitwerking aan elkaar.</li> <li>3. De beste 2 uitwerkingen worden door de klas uitgekozen en meegenomen naar de extramurale uitstap naar het gemeentehuis van Sint-Niklaas waarbij deze worden overhandigd aan de schepen van Jeugd of Onderwijs of aan de stadsdienst Jeugd.</li> </ol> <p><i>Tip: Deel de opdracht voorafgaand mee aan de leerlingen. Op deze manier kunnen ze al eens nadenken over de uitdaging.</i></p> <p><i>Tip: Laat de leerlingen stemmen via briefjes.</i></p>	Groepswerk	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Leerlingenbundel</li> <li>- Laptop</li> <li>- Knutselmateriaal</li> </ul>	Leerlingen worden uitgedaagd om zelf een antwoord te formuleren op de uitdaging en dit te presenteren. Zo ervaren jongeren dat hun stem daadwerkelijk telt en gehoord wordt.
ET: 2	2'	Enquête over de workshop	Individueel	Leerlingenbundel	De leerlingen evalueren de workshop.

### 3. Extra leestips voor leerkrachten

#### Wetenschappelijke artikels en boeken over stemtesten:

- Garzia, D., & Marschall, S. (2019). Oxford Research Encyclopedia of Politics: Voting Advice Applications. doi: 10.1093/acrefore/9780190228637.013.620.
- Holleman, B. (2020). 10. Het gebruik van digitale stemhulpen: Wijzer stemmen, of alleen met meer zelfvertrouwen?. *Doen, durven of de waarheid?: Democratie in digitale tijden*.
- Kristensen, N. N., & Solhaug, T. (2017). Students as first-time voters: The role of voter advice applications in self- reflection on party choice and political identity. *Journal of Social Science Education* 15 (3), 32-42.
- Krouwel, A., Holleman, B., Kamoen, N., van de Pol, J., & de Vreese, C. (2018). Effecten van online stemhulpen. In K. Peters, F. van Dalen, N. Engels, G. Gnodde, L. van Luijk, L. Randsdorp, R. van der Tempel, & J. van Urk (Red.), *Griffiersjaarboek 2018: Democratie* (blz. 19-28). (Jaarboek van de Vereniging van Griffiers; Vol. 14). iWink.
- Uyttendaele, L. (2021). The effects of Voting Advice Applications (VAAs) on pre-voting citizens' political trust. ECPR Joint Sessions.

#### Wetenschappelijke artikels en boeken over controversie en polarisering in de klas:

- Brandsma, B. (2019). *Polarisatie: Inzicht in de dynamiek van wij-zij denken* (3de druk ed.). Plaats van uitgave onbekend: BB in Media.
- Creemers, M., & Lamers., P. (2017). *Leergesprekken in een notendop. Praktijkboek voor de leraar*. Helmond:OMJS.
- Griffith, A., & Johnson, H. (2019). *Building trust: Reflections of adults working with high-school-age youth in project-based programs*. *Children and Youth Services Review*, 96, 439-450.
- Mersch, R. (2018). *Van mening verschillen: Een handleiding*. Gent: Borgerhoff & Lamberigts
- Picone, I., & Jurg, D. (2021) *Digitale disconnectie. Wanneer polarisatie viraal gaat*. Mechelen: Hannah Arendt Instituut.
- Valenti, M., Celedonia, K., Wall-Parker, A., & Strickler, A. (2020). *Trust is essential: Identifying trust building techniques from youth providers across the service array*. *Children and Youth Services Review*, 117, 105295
- Van Alstein, M. (2021) *Polarisatie, conflict en vrede. Geweldloos omgaan met tegenstellingen en spanningen*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- Van Alstein, M. (2018). *Omgaan met controversie en polarisatie in de klas*.

Kalmthout: Pelckmans Pro.

- Verplancke, M., Van Leuven, A., & Busch, C. (2021) *Digitale disconnectie. Kaders om radicalisering en polarisatie beter te begrijpen*. Mechelen: Hannah Arendt Instituut.

#### Handige websites en links

- Klasse ontwikkelde geheugenkaartjes op basis van de 6 ezelsbruggetjes die Creemers & Lamers ontwikkelden: <https://www.klasse.be/179437/verbindend-communiseren-6-ezelsbruggetjes/>
- Klasse (2017). *Een leraar is de burgemeester van zijn klas. Interview met Bart Brandsma*. Geraadpleegd op 15 mei 2023 via <https://insidepolarisation.nl/wp-content/uploads/2019/01/Klasse-Magazine-december-2017.pdf>
- Website die extra informatie geven over polarisatie:
  - o <https://wij-zij.be/>
  - o <https://insidepolarisation.nl/>
- Een YouTube-film waarin de theorie van Bart Brandsma wordt uitgelegd: <https://www.youtube.com/watch?v=5R3gzMONDUI>
- DemoKlap: goed samenleven in een superdiverse school. (2023, 21 april). atlas, integratie & inburgering Antwerpen. <https://www.atlas-antwerpen.be/nl/vormingen/vormingen-voor-het-secundair-onderwijs/demoklap-goed-samenleven-in-een-superdiverse-school>
  - o DemoKlap\_interactieve.pdf: <https://drive.google.com/file/d/1DYrazwAeecOIMIUkr6UKyxP7zWWMaO1c/view>

#### Andere educatieve lessenspakketten rond democratie en verkiezingen

- [De Kracht van je stem](#)
- [Edubox 'democratie'](#)
- [Europa](#)



#### 4. Referenties

- Brandsma, B. (2019). *Polarisatie: Inzicht in de dynamiek van wij-zij denken* (3de druk ed.). Plaats van uitgave onbekend: BB in Media.
- Creemers, M., & Lamers., P. (2017). *Leergesprekken in een notendop. Praktijkboek voor de leraar*. Helmond:OMJS.
- Democratische dialoog (2017), *Kijkwijzer*, p.25-31.
- DemoKlap: goed samenleven in een superdiverse school. (2023, 21 april). atlas, integratie & inburgering Antwerpen. Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.atlas-antwerpen.be/nl/vormingen/vormingen-voor-het-secundair-onderwijs/demoklap-goed-samenleven-in-een-superdiverse-school>
- DemoKlap\_interactieve.pdf. (z.d.). Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://drive.google.com/file/d/1DYrazwAeecOIMIUkr6UKyxP7zWWMaO1c/view>
- Educatieve stemtest. (z.d.). <https://www.educatievestemtest.be/#/>
- Garzia, D., & Marschall, S. (2019). Oxford Research Encyclopedia of Politics: Voting Advice Applications. doi: 10.1093/acrefore/9780190228637.013.620.
- Gemeente- en OCMW-raad Stad Sint-Niklaas. (z.d.). Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.sint-niklaas.be/onze-dienstverlening/bestuur-en-participatie/politieke-organen/gemeente-en-ocmw-raad>.
- Hess (2009), *Controversy in the classroom: The democratic Power of Discussion*, Londen: Routledge, p. 185-198.
- Holleman, B. (2020). 10. Het gebruik van digitale stemhulpen: Wijzer stemmen, of alleen met meer zelfvertrouwen?. *Doen, durven of de waarheid?: Democratie in digitale tijden*.
- Kelly, T. (1986), 'Discussing Controversial Issues: Four Perspectives on the teacher's role', *Theory and Research in Social Education*, 14(2), p. 113-118.
- Krouwel, A., Holleman, B., Kamoen, N., van de Pol, J., & de Vreese, C. (2018). Effecten van online stemhulpen. In K. Peters, F. van Dalzen, N. Engels, G. Gnodde, L. van Luijk, L. Randsdorp, R. van der Tempel, & J. van Urk (Red.), *Griffiersjaarboek 2018: Democratie* (blz. 19-28). (Jaarboek van de Vereniging van Griffiers; Vol. 14). iWink.
- Lafrarchi, N. (2020). Praktijkwijzer : omgaan met gespannen situaties op school. In *Zonder wrijving geen glans : identiteit en waarden op school* (pp. 129–175). Lannoo Campus.
- Lamers P, Creemers M., (2017) *Leergesprekken in een notendop*, Helmond: OMJS.

- Matheusen, F. (2018). *Van Zondebok naar zebra*. Pelckmans Uitgevers.
- Mersch, R. (2018). *Van mening verschillen: Een handleiding*. Gent: Borgerhoff & Lamberigts
- Oulton, C., Day, V., & Grace, M., (2004), 'Controversial Issues: Teachers' Attitudes and Practises in the Context of Citizenship Education', *Oxford Review of Education* , 30(4), P. 491-492.
- Politieke organen Stad Sint-Niklaas. (z.d.). geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.sint-niklaas.be/onze-dienstverlening/bestuur-en-participatie/politieke-organen>.
- Picone, I., & Jurg, D. (2021) *Digitale disconnectie. Wanneer polarisatie viraal gaat*. Mechelen: Hannah Arendt Instituut.
- Vanaf welke leeftijd mag ik stemmen? (z.d.). WAT WAT. Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.watwat.be/verkiezingen/vanaf-welke-leeftijd-mag-ik-stemmen>
- School & veiligheid (2017), *Dialogo onder druk!*, p.11.
- Van Alstein, M. (2021) *Polarisatie, conflict en vrede. Geweldloos omgaan met tegenstellingen en spanningen*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
- Van Alstein, M. (2018). *Omgaan met controverse en polarisatie in de klas*. Kalmthout: Pelckmans Pro.
- Verplancke, M., Van Leuven, A., & Busch, C. (2021) *Digitale disconnectie. Kaders om radicalisering en polarisatie beter te begrijpen*. Mechelen: Hannah Arendt Instituut.
- Verkiezingen: wat gebeurt erna? (z.d.). WAT WAT. Geraadpleegd op 19 mei 2023, van <https://www.watwat.be/verkiezingen/verkiezingen-wat-gebeurt-erna?>
- Warwick, B.R., & Spencer Smith, D. (2014), ' The Controversy Over Controversies: A Plea for Flexibility and for "Soft- Directive"', *Educational Theory*, 64(3), p. 235-244.
- Wijnia, A., Hulsebos, L., & Hummel, R. (2010). Met de leerstijlen van Kolb naar gedifferentieerd klassikaal literatuuronderwijs. *Levende Talen Magazine*, 97(6), 16–19. Geraadpleegd van <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/113>

## 5. Bijlagen

### Bijlage 1: literatuurstudie.

De verplichte en bijkomende literatuur werd gelezen ter voorbereiding op de analyse van het didactisch materiaal en de onderwijspraktijk. Er werd zowel aandacht besteed aan literatuur omtrent polarisering en conflict als literatuur omtrent stemtesten en VAA's. Hieronder een korte weergave van beide waarbij de link wordt gelegd met de relevantie voor de ontwikkeling van het educatieve pakket.

#### Controverse en polarisatie

Indien er in de klas met leerlingen aan de slag wordt gegaan met stemwijzers en hun resultaten hierop, kan er mogelijks wel enige polarisatie en/of conflicten ontstaan in de klas. Het is dan ook noodzakelijk dat een leerkracht hier op voorhand goed over reflecteert en bepaalt welke doelstellingen hij/zij tracht te behalen (Van Alstein, 2018). In de literatuur wordt aangegeven dat sommige leerkrachten een zekere handelingsverlegenheid hebben als het gaat over thema's die kunnen uitmonden in polarisatie (Lafrarchi, 2020). De manier waarop een leerkracht omgaat met polarisatie kan variëren tussen twee uitersten op een continuüm. Aan de ene kant staat het niet ingrijpen, wat mogelijk kan leiden tot complete ontsporing in de klas, waarbij leerlingen zich onveilig voelen. Aan de andere kant kan de leerkracht juist zeer sturend optreden, waardoor er onvoldoende ruimte is om gevoelige onderwerpen aan te pakken en ze worden vermeden. (Van Alstein, 2018). In beide gevallen leiden ze tot een beperking van de mogelijkheid tot dialoog (Van Alstein, 2018). Nochtans is deze dialoog net noodzakelijk voor een democratische samenleving (Verplancke et al., 2021). Democratisch samenleven betekent volgens Van Alstein, (2018) dat we (1) het eens zijn met elkaar over een aantal gedeelde basiswaarden en uitgangspunten, (2) dat we het eens zijn met elkaar dat de meningen over sommige zaken volkomen mogen verschillen en (3) dat er nagedacht wordt waar de mogelijke grenzen van deze ruimte voor verschil en meerstemmigheid liggen. Concreet vertaald naar de klascontext, betekent dit dat leerkrachten een open klas- en schoolklimaat dienen te organiseren waarbij leerlingen in conflict en discussie kunnen treden terwijl de gevaarlijke en negatieve polarisatiedynamieken, ook wel toxische polarisatie genoemd, worden vermeden (Van Alstein, 2021; Verplancke et al., 2021; Picone & Jurg, 2021). Leerlingen mogen dus sterk geformuleerde meningen uiten en deze uittesten in een klasdiscussie. Dit kan een belangrijke leerervaring zijn zolang dit binnen bepaalde grenzen of grensgebieden verloopt. Hoe dit het best verwezenlijkt wordt, is afhankelijk van de context, kenmerken van de leerlingen en leerkracht (Van Alstein, 2021). Bij de ontwikkeling van het lessenpakket zal er aandacht besteed worden aan werkvormen die deze leerervaring kunnen teweegbrengen.

Hoe leerlingen in dialoog dienen te gaan met elkaar, kan bekeken worden a.d.h.v. 2 modellen die beiden voor-en nadelen bezitten (Van Alstein, 2018). De dialoog die leerlingen volgens het deliberatief model dienen te houden, is volledig geënt op rationele gestoffeerde argumenten. Emoties moeten leerlingen onder controle houden en krijgen geen plaats in de dialoog. In het agonistische model krijgen emoties wel een plaats zodat leerlingen kunnen leren om hiermee om te gaan. Eveneens is er ruimte voor uitspraken in termen van wij-zij. Dit impliceert immers niet meteen een toxische polarisatie volgens deze visie maar zorgt er net voor dat alle leerlingen zich gehoord voelen (Verplancke et al., 2021). Een conflict kan echter net democratische betrokkenheid versterken (Van Alstein, 2018). Wel moeten hier bepaalde grenzen of grensgebieden worden afgesproken zodat iedereen op een veilige manier kan participeren (Van Alstein, 2021). Het bestaan van deze grensgebieden zal opgenomen worden in het lessenpakket zodat leerkrachten hier attent op worden gemaakt. Daarnaast zal het educatieve pakket dat ontwikkeld wordt, meer aansluiten bij de agonistische visie waarbij er eveneens aandacht zal gewijd worden aan de emoties en gevoelens van leerlingen. Indien er enkel aan de slag wordt gegaan in het kader van het deliberatief model kan dit mogelijks een averechts effect hebben en polarisatie gaan versterken (Verplancke et al., 2021).

Bij de ontwikkeling van het pakket moet ook aandacht worden besteed aan de positie die de leerkracht inneemt, namelijk of deze neutraal blijft of niet. Als redenen om neutraal te blijven in de klas wordt aangehaald dat leerkrachten op deze manier hun leerlingen niet beïnvloeden. Leerkrachten hebben immers meer zeggenschap. Indien leerkrachten hun mening uiten, kan het zijn dat leerlingen deze overnemen of hun eigen mening niet meer zouden durven uiten (Van Alstein, 2018). Aan de andere kant wordt er aangehaald dat neutraal blijven niet mogelijk is en dat je jouw mening ook als leerkracht meegeeft door bijv. de manier van vraagstelling, de regelmaat van leerlingen die je aan het woord laat, het non-verbaalgedrag, enz. (Van Alstein, 2018). Dit is echter geen zwart-wit verhaal waartussen leerkrachten dienen te kiezen. Tussen beide posities zit een volledig continuüm (Van Alstein, 2018). Dit inzicht wordt meegenomen bij het ontwikkelen van het educatieve pakket.

### Stemtesten en kieswijzers

Kieswijzers zijn al langer een tool die veel burgers gebruiken vooraleer ze gaan stemmen. Kieswijzers zijn (digitale) stemb hulpen die een lijst met posities van kandidaten en partijstandpunten bevatten over relevante thema's voor een bepaalde verkiezing. Zij helpen de gebruiker met het vergaren van politieke kennis in het algemeen en produceren meestal een stemadvies aan de hand van vragen die de gebruiker invult (Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Stemtesten vervullen voor burgers dus een belangrijke behoefte doordat ze hen voorzien van belangrijke informatie en dit voornamelijk bij

lokale verkiezingen. Deze verkiezingen komen immers minder uitgebreid aan bod via andere media zoals het nieuws (Kouwel et al., 2018).

In de literatuur worden verschillende voordelen aangehaald die kieswijzers hebben voor hun gebruikers (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Zo blijkt ten eerste dat kiezers via het gebruik van deze tools meer kennis vergaren over de politiek en de partijen (Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Dit geldt vooral voor kennis over politieke partijen in midden, waarvan de standpunten vaak wat complexer en minder eenduidig zijn voor de kiezer. Ten tweede laten kieswijzers gebruikers over meer thema's nadenken dan dat ze uit zichzelf zouden doen bij het bepalen van hun partijkeuze (Kouwel et al., 2018). De meeste personen die gebruik maken van dergelijke tools vinden stemhulpen dus nuttig en leren meer over het politieke systeem, de ideologie van partijen en de posities van individuele kandidaten (Garzia & Marchall 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018).

Ten derde is er een toename van het politieke zelfvertrouwen en motivatie om effectief te gaan stemmen terug te vinden bij gebruikers van kieswijzers (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Onderzoek toonde immers aan dat kennis de belangrijkste voorspeller is voor verkiezingsopkomst (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Deze bevinding is voornamelijk terug te vinden bij laagopgeleiden en personen die voorheen minder politieke interesse hadden. Belangrijk hierbij op te merken is dat de verhoging van politieke kennis niet altijd klopt. Zo blijkt uit onderzoek dat gebruikers indien ze een bepaalde stelling niet begrijpen geen bijkomende informatie opzoeken, wat vervolgens het resultaat van de kieswijzers beïnvloed (Holleman, 2020). Eveneens wordt er door veel gebruikers weinig aandacht geschonken aan verdere analyses die dergelijke tools bieden zoals een analyse van de eigen positie met die van de aangeraden politieke partijen (Holleman, 2020).

Naast de voordelen wordt er in de literatuur ook gewezen op enkele 'gevaren'. Zo hebben Stemtesten een directe invloed op de uiteindelijke partijkeuze (Holleman, 2020, Kouwel et al., 2018). Welke invloed een stemtest specifiek heeft, is afhankelijk van de gebruiker. Indien de gebruiker geen enkele affiniteit heeft met de voorgestelde politieke partij wordt dit meestal niet gevolgd, maar als het advies enigszins wel aansluit bij bestaande voorkeur wordt het vaak gevolgd. Dit 'conversie-effect' is weliswaar erg complex (Garzia & Marchall, 2019; Kouwel et al., 2018). Vervolgens wordt er opgemerkt dat het essentieel is voor de kwaliteit van een stemkiezer om politieke partijen te betrekken bij de ontwikkeling ervan, maar tegelijkertijd kan dit resulteren in kiezersmanipulatie, wat vermeden moet worden. Een opmerking die in de literatuur wordt gemaakt hierbij is dat bij het opstellen van een stemkiezer er geen objectieve methode is om vast te stellen wat de belangrijkste

thema's zijn in een verkiezing. Een veel voorkomend misverstand is dan ook dat de thema's die aan bod komen de meest relevante issues zijn, terwijl zij in feite slechts een overzicht geven van thema's waarop (veel) politieke partijen van elkaar van mening verschillen (Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Daarnaast moeten gebruikers ook bewust gemaakt worden omtrent het gebruik van hun gegevens en data en of de stemtest hier wel veilig mee omgaat (Garzia & Marchall, 2019). In het lessenpakket dient er bij de bespreking van de stemtest en het bijhorend resultaat aandacht te zijn voor deze 'gevaren'. Tot slot zorgen dergelijke stemtesten voor een zekere bewustwording bij de politieke partijen zelf doordat ze inzicht krijgen hoe ervan buitenaf naar hun standpunten wordt aangekeken. Niet alleen kiezers, maar ook politici krijgen dus een spiegel voorgehouden (Kouwel et al., 2018).

Uit het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er in de onderwijspraktijk aandacht besteed moet worden aan kieswijzers aangezien ze een belangrijke rol vervullen en mogelijks zorgen voor een verhoogde politieke participatie en dit met name bij jonge kiezers. Zo dient er bij de ontwikkeling van het educatieve pakket rekening gehouden worden met een aantal belangrijke zaken. Leerlingen moeten attent gemaakt worden op hoe een stemtest werkt. Bijvoorbeeld maakt de stemtest gebruik van de keuzes 'neutraal' en 'geen mening' en dit heeft effect op het uiteindelijke resultaat. Ook moet er aandacht besteed worden aan de verschillende soorten kieswijzers die bestaan en de eventueel verschillende adviezen die deze genereren doordat ze bv. andere thema's aan bod laten komen of gebruik maken van andere invulmethoden. Leerlingen moeten tijdens de lessen eveneens gestimuleerd en gemotiveerd worden om bijkomende informatie op te zoeken indien ze een bepaalde vraag over een thema niet begrijpen. Voorts is het interessant om met leerlingen eventueel verder in te gaan op de bijkomende analyses die een stemtest biedt. Tot slot moeten de leerlingen ook informatie krijgen over de eventueel mogelijke 'gevaren' waarop er in de literatuur wordt gewezen.

## Bijlage 2: analyse educatieve pakket 'De Kracht van je stem'.

Het educatieve pakket 'De kracht van je stem' is geanalyseerd met betrekking tot de opdracht. Dit pakket is ontwikkeld door het Vlaamse parlement en is te raadplegen vanaf 1 september 2021.

### Doel van het materiaal

Binnen de gemaakte handleiding voor leerkrachten wordt het belang en de doelstellingen van het educatieve pakket expliciet vermeld. Zo benadrukken ze de centrale rol van het onderwijs in verband met het bijbrengen van de noodzakelijke kennis over de politieke besluitvorming en instellingen als het ontwikkelen van de burgerschapscompetenties bij leerlingen. Hierbij wil het Vlaamse parlement de leraren ondersteunen. Zo duiden ze meteen ook de doelstelling van het educatieve pakket met name 'de ontwikkeling van democratisch burgerschap bij leerlingen'. Dit algemene doel bevat 3 essentiële zaken, nl.:

- Het geven van kennis en inzichten over democratie en de rechtstaat aan jongeren;
- Het bijbrengen van vaardigheden om te kunnen participeren aan democratische processen via oefeningen.
- Het vormen van een open, respectvolle en kritische houding/attitude met betrekking tot het democratisch participeren.

Om deze doelstellingen te behalen, zijn er 4 modules ontwikkeld binnen het educatieve pakket nl.:

- Module 1: Mensenrechten en kinderrechten;
- Module 2: Democratie en rechtstaat;
- Module 3: Verkiezingen en partijen
- Module 4: Overheden en instellingen.

Verder wordt er in iedere module afzonderlijk eveneens de leerdoelstelling geformuleerd aan de hand van de 3 componenten (kennis en inzichten, vaardigheden en attitude). Voor de analyse van dit educatieve pakket is er hoofdzakelijk gefocust op module 3 'Verkiezingen en partijen'. Deze module bevat immers de inhoud waarover de workshop VAA in het kader van de opdracht dient te gaan. De doelstellingen die weergegeven worden aan het begin van de module, worden naar mijn inziens door het ontwikkelde materiaal en aanpak bereikt. Het educatieve pakket voorziet immers, zoals hieronder zal blijken, in verschillende oefeningen en uitwerkingen waardoor de geformuleerde doelstellingen worden bereikt.

### Methode en inhoud

Module 3 wordt ingedeeld in 6 hoofdstukken waarbinnen telkens verschillende oefeningen en materialen terug te vinden zijn. Hoofdstuk 1 behandelt democratie en inspraak en wil leerlingen de

kennis geven over de verschillende middelen die burgers hebben om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Hoofdstuk 2 gaat over kiesrecht waarbinnen de stemvoorwaarden en de geschiedenis van het stemrecht beschreven staan. Leerlingen krijgen in dit hoofdstuk het inzicht dat 'mogen stemmen' een recht is dat doorheen de geschiedenis is verworven door middel van een lange strijd. Het 3e hoofdstuk gaat dieper in op de organisatie en procedure van de verkiezingen en de belangrijkste voorwaarden hieromtrent. Hoofdstuk 4 bevat de kiesstelsels. Hoofdstuk 5 zet de verkiezingen echt om in de praktijk waarbij de focus ligt op het bijbrengen van vaardigheden voor democratische participatie. Hoofdstuk 6 houdt een kennismaking in met de verschillende politieke partijen en hun ideologieën. Tot slot geeft module 3 ook nog een samenvatting aan de hand van termen waar leerlingen na het doorlopen van alle hoofdstukken een uitleg op zouden moeten kunnen geven.

Om de geformuleerde doelstellingen te behalen, biedt het pakket verschillende werkvormen en geeft deze weer aan de hand van 7 verschillende iconen. Het pakket tracht op deze manier in voldoende mate te variëren. Zo zijn er opdrachten verwerkt waarbij leerlingen iets moeten verkennen, opzoeken, uitvoeren, of effectief handelen door de theorie om te zetten in de praktijk. Daarnaast zijn er leesopdrachten voorzien waarbij de leerlingen zich moeten verdiepen in een tekst of artikel. Het pakket biedt evenzeer oefeningen op basis van stellingen waardoor leerlingen elkaars meningen aanhoren en deze kunnen vergelijken. Tevens zijn er doordenkoefeningen voor leerlingen die nog meer wensen uitgedaagd te worden. Tot slot kunnen er nog reflectieoefeningen teruggevonden worden in het pakket waarbij leerlingen even dienen terug te kijken op voorgaande activiteiten, de behandelde kennis en/of vaardigheden. Dit heeft als specifiek doel de bewustwording van hun eigen metacognitie over de democratische vaardigheden en attitudes te versterken.

Door de grote variëteit aan werkvormen kan er worden gesteld dat de verschillende leerstijlen zijn opgenomen in het lessenpakket. Alle vier de leerstijlen van Kolb (doener, denker, dromer en beslisser) zitten immers vervat in minstens één opdracht in module 3 (Wijnia et al., 2010). De leerstijl 'de doener' kan zich profileren bij opdrachten waarbij het handelen centraal staat. Een voorbeeldoefening hiervan is terug te vinden in hoofdstuk 1 waarbij leerlingen een actieplan moeten opstellen binnen een thema op school. De leerstijl 'de bezinner' zit vervat in doordenkoefeningen, reflectieoefeningen en vergelijkingsoefeningen. Een voorbeeld hiervan is de opdracht waarbij de leerlingen een pro en contra moeten maken in een tabel over het stemrecht of de opkomstplicht. De leerstijl 'de denker' verzamelt, vergelijkt en vertaalt abstracte theorieën en modellen. Ook deze leerstijl is terug te vinden in verschillende oefeningen met als voorbeeld de verkiezingen in het buitenland waarbij de leerlingen aan de hand van gegeven stukken tekst de meest opvallende verschillen moeten aanhalen tussen de verkiezen in de VS en België en de gevolgen voor de kiezers.



Een ander voorbeeld is de reflectieoefening in hoofdstuk 7 waarbij leerlingen de verschillende standpunten tussen de partijen dienen te verklaren vanuit hun ideologie. Tot slot proberen leerlingen met als leerstijl 'de beslisser' graag bestaande beslissingen actief uit bijv. via experimenten. Deze leerstijl komt tot uiting in actieve oefeningen zoals bv. in hoofdstuk 5 waarin leerlingen zelf verkiezingen moeten organiseren via een gegeven stappenplan.

Het educatieve pakket hanteert eveneens verschillende media. Zo is enerzijds een invulbundel voorzien voor de leerlingen. Er is getracht deze invulbundel aantrekkelijk te maken door middel van een kleurrijke lay-out en het gebruik van foto's. Anderzijds maakt het lessenpakket gebruik van filmpjes en websites waarnaar wordt verwezen in oefeningen of dienen de leerlingen zelf iets op te zoeken door gebruik te maken van het internet of papieren artikels.

#### Kwaliteit van het materiaal

Het ontwikkelde lessenpakket is uitgebreid en heeft aandacht voor alle facetten van de verkiezingen en partijen in module 3. Eveneens kan gesteld worden dat het pakket in zijn totaliteit 'democratisch burgerschap' uitgebreid behandelt op basis van alle modules. Daarnaast maakt het pakket gebruik van onlinemateriaal zoals vb. bijkomende filmpjes en de ontwikkelde educatieve kieswijzer (via verwijzing). Het gebruik van de voorbeelden in de oefeningen evenals de filmpjes zijn ook up-to-date. Het lessenpakket is dan ook nog maar recentelijk ontwikkeld. Verder passen de werkvormen naar mijn inziens goed bij de lesinhoud. Door de grote variëteit aan werkvormen worden de leerlingen op verschillende manieren uitgedaagd en aangesproken in hun betreffende leerstijl. Het educatieve pakket heeft bij de uitwerking ook rekening gehouden met de ontwikkeling van de vaardigheden en attitudes bij leerlingen en niet enkel de kennis. Verder zit de opbouw van de modules logisch in elkaar, al heeft een leerkracht nog steeds ruimte om hier indien gewenst bepaalde hoofdstukken te schrappen of de volgorde te wisselen. Er is aandacht voor reflectie bij leerlingen via bv. terugblikoefeningen, waar leerlingen worden uitgedaagd na te denken over een specifieke oefening 'hoe ze dit hebben ervaren, hoe dit verliep'. Maar ook via stellingoefeningen waar leerlingen moeten nadenken over hun eigen standpunten en meningen in verband met het onderwerp. Er kan geconcludeerd worden dat het lessenpakket kwaliteitsvol is, wat enigszins ook te verwachten is aangezien dit is ontwikkeld door het Vlaamse parlement.

Het lessenpakket bevat dus veel pluspunten en deze worden hieronder nogmaals kort opgesomd:

- Er is een grote variëteit aan werkvormen die meteen te gebruiken zijn in de klas en waarin alle leerstijlen verwerkt zitten;

- Keuzevrijheid van leerkrachten om de volgorde van hoofdstukken te volgen of aan te passen, evenals ruimte om de opdrachten binnen de hoofdstukken te selecteren op basis van het niveau van de klas en de voorkeur van werkwijze;
- Het lessenpakket voorziet een duidelijke en overzichtelijke handleiding voor leerkrachten met vermelding van de doelstellingen (per module), een verwijzing naar de eindtermen, een duidelijk inhoudsoverzicht, een goede opbouw van de hoofdstukken en verwijzingen naar achtergrondinformatie (infomappen, literatuurverwijzingen).
- Het gebruik van iconen bij de opdrachten geeft een goed overzicht van het doel van de desbetreffende oefening/opdracht zowel voor leerlingen als leerkrachten.
- Stimuleren van ervaringen via de opdrachten zodat leerlingen niet enkel de kennis verwerven maar ook democratische participatie ervaren zorgt voor de ontwikkeling van de noodzakelijke vaardigheden en attitudes.

Het educatieve pakket is dus erg uitgebreid en zeer volledig. Niettemin missen er naar mijn inziens enkele essentiële zaken omtrent het specifieke gebruik van kieswijzers. In het hoofdstuk over de verschillende politieke partijen en hun standpunten wordt de educatieve stemtest wel vermeld als mogelijke tool om de verschillende partijen in te kunnen vergelijken. Echter wordt er in het pakket zelf geen aandacht besteed aan het effectief aan de slag gaan met de resultaten van de leerlingen op deze test, en daarbij horend het interpreteren van hun resultaat, zeker wanneer dit niet in lijn ligt met de leerlingen hun verwachtingen. Eveneens spendeert het educatieve pakket geen aandacht aan kieswijzers in het algemeen. Vragen hieromtrent zijn bijv.: hoe is een stemtest opgemaakt en zijn er verschillen? Zijn deze testen veilig te gebruiken of kan je beïnvloed worden door zo'n test?

Andere kleinere minpunten zijn:

- Veel werkvormen zijn tijdsintensief en hier wordt geen tijdsindicatie omtrent gegeven.
- Er wordt geen indicatie gegeven over andere benodigdheden voor het maken van een opdracht zoals gsm, krantenartikelen, beamer, enz.
- Leerlingen vinden het gebruik van media zoals Kahoot en Mentimeter ook leuk. Inzetten op dergelijke media als formatieve evaluatie en/of activeren van de voorkennis wordt minder op ingezet.

Doelgroep

Leerlingen uit de 3e graad binnen alle finaliteiten worden specifiek vermeld. Het lessenpakket probeert aansluiting te zoeken naar de leefwereld van jongeren. Dit doen ze ten eerste door gebruik te maken van verschillende media waaronder ook het gebruik van filmpjes op YouTube en oefeningen die activerend werken doordat leerlingen iets moeten opzoeken. Hierbij aansluitend

zorgen ze ervoor dat de media die ze hanteren er aantrekkelijk uitziet door gebruik te maken van foto's en een leuke lay-out. Ten tweede zorgt de variëteit van de oefeningen ervoor dat leerlingen enerzijds worden uitgedaagd om te reflecteren, hun eigen mening te vormen en in dialoog te treden. Anderzijds wordt er bij de oefeningen afgewisseld tussen werkvormen die focussen op kennisoverdracht en het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes. Op deze manier ervaren en beleven leerlingen de kennis. Ten slotte laten de makers binnen de werkvormen zelf ruimte voor inspraak van de leerlingen. Zo mogen ze vb. een thema kiezen om een actieplan op te maken binnen hun school, en worden de leerlingen creatief uitgedaagd door vb. een collage, filmpje of moodbord te maken bij de oefening rond de partijprogramma's. Hierbij aansluitend differentiëren de verschillende oefeningen ook qua samenstelling (individueel/groepswerk/klassikaal).

#### Besluit educatieve pakket (pro's en contra's)

Het bestaand geanalyseerd educatieve pakket bevat veel pluspunten die bij de ontwikkeling van het eigen lessenpakket als goede praktijk worden meegenomen, bijv. de uitgebreide handleiding voor leerkrachten met vermelding van de doelstellingen en eindtermen. Een ander pluspunt is het gebruik van een variëteit aan werkvormen, met een afwisselend karakter van leerstijlen zodat alle leerlingen zich aangesproken voelen. Een ander voordeel hierbij is dat dit de mogelijkheid biedt aan leerkrachten om de werkvormen te selecteren op basis van het ingeschatte niveau van de klas, graad en/of finaliteit. Daarnaast zal er bij de uitwerking van de specifieke opdrachten in de workshop ruimte zijn voor inspraak van de leerlingen zelf door bijv. keuze te laten bij het onderwerp, stelling of mediagebruik. Eveneens zal er tijd gependeed worden aan een duidelijke en overzichtelijke lay-out bij de uitwerking van de workshop door gebruik te maken van iconen, foto's, kleuren, enz. De analyse van het pakket biedt hiervoor eveneens een goede inspiratie. Tot slot zal ook het focussen op het verwerven van competenties in de vorm van vaardigheden en attitudes die cruciaal zijn om deel te kunnen nemen aan de democratische processen naast het verwerven van kennis meegenomen worden.

De essentiële zaken die volgens mijn inziens missen en dus een goede aansluiting kunnen zijn op het geanalyseerde pakket gaan over het gebruik van kieswijzers zowel digitaals als op papier. Zo zou het lessenpakket algemene kennisgeven rond het gebruik van kieswijzers (voor-en nadelen), de verschillen tussen kieswijzers en de resultaten van een kieswijzer. Hierbij lijkt het mij belangrijk om effectief aan de slag gaan met de resultaten van de leerlingen na het gebruik ervan zoals het interpreteren van dit resultaat, zeker wanneer dit niet in lijn ligt met de leerlingen hun verwachtingen. Bijkomend zal er bij de ontwikkeling van het lessenpakket een indicatie gegeven worden omtrent de tijdsduur evenals de benodigde materialen.

### Bijlage 3: bestaande klaspraktijk met VAA.

Om een inschatting te kunnen maken omtrent de bestaande klaspraktijk werd één leerkracht geïnterviewd. Hieronder wordt eerst een samenvatting weergegeven van het eigenlijke interview waarna er een besluit volgt van de onderwijspraktijk. Binnen de conclusie wordt ook de link gemaakt met de bestaande inzichten vanuit de literatuur.

#### Interview

Er werd een leerkracht geïnterviewd in het kader van deze opdracht. Respondent werkt momenteel zijn eerste schooljaar op de secundaire school OLVP Presentatie in Sint-Niklaas. Hij is nu leerkracht MAVO en Engels in de 2e graad met arbeidsfinaliteit. Respondent volgde hiervoor de leerkrachtenopleiding waarbinnen hij in verschillende onderwijskoepels, scholen en richtingen stage volgde.

Politieke partijen en verkiezingen is een thema dat respondent behandelt gedurende de lessen MAVO. Respondent geeft aan geen zicht te hebben op de behandeling van dit thema bij andere vakken. De tijd dat hij spendeert aan dit thema is heel afhankelijk van klas tot klas. Dit kan variëren van 2 tot 4 uren, afhankelijk van de werkvormen die hij gebruikt. Respondent merkt hierbij op dat dit wel een thema is dat door veel leerlingen als vervelend en saai wordt gezien. Ze staan hier nog niet zo bij stil. Zeker voor leerlingen uit de 2e graad is dit een onderwerp dat erg ver van hun leefwereld staat. In de 3e graad wordt het al wel iets interessanter voor hen omdat ze dan ook effectief mogen gaan stemmen. Om de leerlingen hun interesse dan toch te prikkelen start respondent met de educatieve stemtest. Hij vindt deze educatieve stemtest voor jongeren erg goed en duidelijk en is volgens hem speciaal ontworpen voor jongeren door het Vlaams parlement.

Respondent legt tijdens het interview kort de educatieve stemtest uit: het is een test waarbij leerlingen 35 stellingen moeten beantwoorden via akkoord of niet akkoord. Na deze 35 stellingen moeten ze dan nog 5 stellingen selecteren die hen het meest interesseren. Het resultaat krijgen ze dan in de vorm van percentages bij welke politieke partij ze het meeste aansluiting hebben. Nadien kunnen ze ook hun antwoorden gaan vergelijken met de antwoorden van die politieke partij: zijn ze hetzelfde, waar liggen de verschillen? Alleen dit al, is voor veel leerlingen een soort wake up call in trant van “we hebben niet allemaal dezelfde mening en visie”. Pas nadien gaat respondent met de leerlingen aan de slag en gaan ze verder in op wat de partijen betekenen, wie erin zit, enz. Respondent hanteert de kieswijzer dus om het onderwerp in te leiden. Hij geeft aan dat de resultaten die de leerlingen krijgen, initieel niet worden besproken tijdens de les en dat er hier dus niet verder wordt op ingegaan tenzij leerlingen hier specifiek naar vragen. Respondent is immers van mening dat iedereen recht heeft op zijn eigen ideologie en dat dit niet in discussie geplaatst moet

worden. Wel kan het zijn dat een leerling niet tevreden is van zijn/haar resultaat op basis van de stemtest. Indien dit gebeurt tijdens de les gaat respondent hier wel op in. Zo stelt hij dan vragen zoals 'hoe komt dit volgens jou?', 'Op welke onderwerpen verschilt jouw mening met het standpunt van de politieke partij?', enz. Dit is echter wel erg verschillend van klas tot klas. Bij sommige klassen wordt het resultaat wel geaccepteerd en worden hier geen vragen over gesteld. De bedoeling van respondent is dan ook voornamelijk om aan de hand van de stemtest de politieke partijen die er zijn binnen België en waarvoor deze partijen staan te bespreken en te vergelijken.

Ander educatief materiaal dat ter beschikbaar wordt gesteld rond verkiezingen en politieke partijen, gebruikt respondent niet. Hij verwijst hierbij naar het klasment en geeft aan deze niet te gebruiken omdat ze erg saai zijn. Dit zijn vb. enkel oefeningen rond het verbinden van termen en definities. Verder vertelt hij ook weinig materiaal naast de educatieve stemtest nodig te hebben. De werkvormen die hij hanteert, vereisen echter niet echt ander materiaal en deze werkwijze laat eveneens ruimte voor inspraak van de leerlingen zelf. Werkvormen die respondent hanteert gedurende deze lessen, zijn vooral in groep of individueel en worden klassikaal afgesloten. Zo laat hij in groep leerlingen hun eigen politieke partij samenstellen waarna er ook in de klas verkiezingen zijn. Dit vinden leerlingen wel leuk. Ze moeten dan hun eigen partij volledig in groep oprichten (eigen naam, logo, waar staat de partij voor, welk onderwerp is voor de partij het meest en het minst belangrijkste, waarom, enz.). Hiervoor moeten ze in het groepje onderling al heel wat discussiëren en compromissen sluiten. Een andere veel gebruikte werkvorm is het visbokalengesprek. Het is niet evident om dit te organiseren maar eenmaal het gesprek loopt, heeft respondent hier als leerkracht wel goede ervaringen mee. Een andere oefening die hij tijdens de lessen soms hanteert, is om leerlingen tijdens de bespreking van de partijen, hen individueel te laten schatten op de spectrums waar deze partijen voor staan (progressief versus conservatief en links versus rechts). Om dan vervolgens klassikaal de partijen op de spectrums te plaatsen.

Klasdiscussies gebruikt respondent veel minder maar komen ook wel tot uiting in dit thema. Een veilig en openklasklimaat vindt respondent hierbij een belangrijke voorwaarde en hij spendeert hier dan ook aandacht aan vanaf de eerste dag. Hij vindt het belangrijk dat iedere leerling zijn mening uit op een respectvolle en beleefde manier. Dit betekent als iemand onrespectvol is hier meteen op wordt gereageerd via de afgesproken sancties. Daarnaast vindt respondent het belangrijk dat deze meningen gestaafd worden op basis van een argument en niet op basis van een soort buikgevoel of emotie. Een leerling mag zeker zijn mening zeggen maar dit moet wel kloppen. Ze moeten dit dus wel factchecken zegt respondent, anders laat ik hen niet aan bod. Leerlingen mogen tijdens de les ook informatie opzoeken zodat ze hun mening kunnen staven. Zo zijn er in sommige klassen politieke partijen zoals NVA of het Vlaams Belang die door sommige leerlingen echt gehaat worden door hun

standpunten op vlak van migratie. Hierop kunnen leerlingen verbaal dan vrij sterk reageren en vinden ze dit vb. racisme. Waarom ze dit dan racisme vinden, moeten ze staven met argumenten. Deze discussies zijn tijdens het klasgebeuren wel altijd gericht naar de politieke partijen. Onderling zijn er bij dit thema naar zijn ervaring nog geen conflicten geweest tussen de leerlingen onderling. Leerlingen delen immers ook hun eigen resultaten van politieke partijen niet echt. Dit behoort tot de persoonlijke sfeer van de leerling. Respondent geeft ook aan dat dit naar zijn gevoel ook niet hoeft. Zij zijn vooral geïnteresseerd of hun idee dat ze voorheen hadden klopt. Sommige leerlingen denken bijv. dat hun standpunten overeenkomen met PVDA. Dan zien ze op de stemtest dat deze partij toch laag staat qua percentage. Tijdens de klassikale bespreking van de standpunten van de politieke partijen komen ze dan tot inzicht. Hierbij geeft respondent ook nog wel aan dat hij natuurlijk geen weet heeft van wat er na de klasuren gebeurt. Samenvattend kan gesteld worden dat respondent hier voornamelijk als doelstelling heeft dat leerlingen individueel begrijpen welke politieke partijen er zijn, waar deze voor staan en waar ze verschillen van elkaar, hoe de verkiezingen in elkaar zitten. Hij geeft aan in mindere mate aandacht te besteden in de klas aan waar de leerlingen zelf voor staan en voor zouden stemmen.

Na dergelijke lessen ziet respondent geen verschil bij de leerlingen op vlak van politieke interesse maar wel op vlak van kennis. Bij een actueel artikel waar dan tijdens een ander thema een politicus in voorkomt, merkt respondent wel op dat de leerlingen begrijpen wat de standpunten zijn van die specifieke politieke partij. Voorbeeld over het Vlaams Belang: voor deze lessen weten ze meestal wel dat dit een politieke partij is maar verder weten ze niets van de partij. Daarnaast merkt hij op dat de leerlingen bijkomende informatie zelf spontaan opzoeken tijdens het invullen van de stemtest. Dit doen ze oftewel door te klikken naar het artikel met meer uitleg op de stemtest zelf of nadien informatie op te zoeken. De mogelijkheid om informatie te lezen tijdens de stemtest vindt respondent dan ook een groot voordeel van de stemtest. Respondent geeft aan tijdens het interview zelf nooit zijn eigen politieke voorkeur te vertellen. Indien leerlingen hier toch naar vragen krijgen ze het antwoord van hem: 'Ik vraag niet naar de jouwe dus jij ook niet naar de mijne'.

Tot slot geeft respondent nog enige tips bij het ontwikkelen van het educatieve pakket:

- Het voorzien van een template waarin alle politieke partijen hun standpunten overzichtelijk weergegeven staan, zou volgens hem een grote meerwaarde zijn. Je legt dit als leerkracht wel uit maar dit wordt voor een stuk vergeten. Het zou dan een handige tool zijn voor leerlingen zodat ze dit dan achteraf opnieuw snel kunnen opzoeken.
- Niet te veel theorie geven achter elkaar want hier haken leerlingen op af.
- Bij actieve werkvormen is het projecteren van een timer iets wat heel goed werkt. Leerlingen zien dan hoeveel tijd ze nog hebben.

- Ook een verkeerslicht bij groepswork is een tip van respondent waarbij rood betekent dat het stil is, bij oranje mogen de leerlingen praten in de groep en bij groen mogen de leerlingen dan klassikaal luidop praten.

#### Besluit klaspraktijk met VAA

Via het interview met respondent is het duidelijk dat stemtesten tijdens de lessen verkiezingen en politieke partijen worden gebruikt gedurende de lessen MAVO. Aangezien respondent nog niet zo lang werkt op de school had hij geen concreet overzicht waarbinnen dit nog wordt besproken.

In de lespraktijk van respondent wordt de klemtoon gelegd op het bespreken en vergelijken van politieke partijen en de verkiezingen. Hierbij ontstaan gedurende de lessen weinig conflicten of polarisatie tussen de leerlingen onderling. De manier waarop de klasdiscussies worden ingericht, kan geplaatst worden onder de visie van het deliberatief model in de literatuur (Van Alstein, 2018). Respondent geeft immers veel belang aan argumenten die redelijk zijn en inhoudelijk gestoffeerd worden. Er is in zekere mate wel ruimte voor emotie en buikgevoel maar deze mogen niet het enige uitgangspunt vormen van de mening of uiting van de leerling. Dit kan o.a. afgeleid worden uit het voorbeeld dat respondent aanhaalt omtrent de politieke partijen NVA en Vlaams Belang waarbij het merkbaar is dat dit leerlingen raakt. Voor deze emotie is er zeker plaats maar respondent verwacht dat deze emoties in toom worden gehouden. Een focus voor het agonistische model waarbij er ruimte wordt gecreëerd voor eventuele discussies en tegenstellingen is wel aangewezen en wordt meegenomen bij de ontwikkeling van het pakket. Op deze manier worden eventuele conflictsituaties aangepakt zodat ze geen ondergronds leven kunnen leiden (Verplancke et al., 2021).

Daarnaast kan er afgeleid worden dat respondent in zekere mate de grensgebieden die beschreven staan in hoofdstuk 5 in het boek 'Omgaan met controversie en polarisatie in de klas' ook toepast (Van Alstein, 2018). Respondent hanteert immers op voorhand duidelijke afspraken bij de voorbereide werkvormen. Vervolgens geeft hij duidelijke voorwaarden als leerlingen hun meningen willen uiten. Dit moet steeds op een respectvolle manier verlopen zodat iedereen zich veilig voelt in de klas. Het klasklimaat is voor respondent ook iets waar hij vanaf de eerste dag waarde aan hecht. Al komt dit in de klaspraktijk bij hem minder in gevaar dan bij andere thema's. Daarnaast zit dit thema ook vervat in het curriculum, wat maakt dat hij hier enige tijd aan kan spenderen. Wel kan hierbij opgemerkt worden dat de inhoud en de duur van het onderwerp varieert naargelang de klas en de vragen van de leerlingen zelf. Enkel het eerste grensgebied komt in het interview niet echt aan bod. Dit lijkt mij in de klaspraktijk van respondent minder aan bod te komen doordat er minder ruimte is voor discussies.

Respondent hanteert een stemtest voornamelijk om de interesse te wekken van de leerlingen omtrent het onderwerp 'verkiezingen en politieke partijen'. Nadien worden de standpunten van de politieke partijen en de verschillen uitgebreid besproken via verschillende didactische werkvormen. Er wordt dus slechts summier ingegaan op de eigenlijke resultaten en ideologieën van de leerlingen zelf. Ook de 'gevaren', werkwijze en inhoud van een eigenlijke stemtest wordt enkel besproken indien leerlingen dit zelf aankaarten doordat ze niet tevreden zijn met het resultaat. Onderzoek wijst nochtans op het belang van kennis hieromtrent aangezien stemtesten een effect hebben op de uiteindelijke stemkeuze (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018).

Verder is duidelijk dat respondent erg tevreden is over de educatieve stemtest die hij hanteert. Hij vindt dat deze goed is afgestemd op jongeren doordat ze o.a. bijkomstige informatie kunnen opzoeken. Bovendien is er enige discrepantie op te merken tussen de ervaring die respondent heeft en de literatuur met betrekking tot de grotere politieke interesse (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Volgens respondent is er immers wel een verhoging van kennis bij zijn leerlingen maar geen verhoogde politieke interesse. Anderzijds merkt respondent op dat leerlingen via het gebruik van de stemtest zelfstandig extra informatie gaan opzoeken door oftewel gedurende de test zelf op de bijhorende informatie te klikken oftewel buiten de stemtest extra informatie gaan opzoeken. De bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot bovenstaande lijken in de onderwijspraktijk dus ook niet volledig overeen te komen (Holleman, 2020).

Tot slot neemt respondent een duidelijke positie in op vlak van de rol als leerkracht. Hij geeft aan nooit zijn eigen politieke ideologie te kennen te geven en hij vindt dat hier ook niet over gediscuteerd moet worden. In dat opzicht past de houding van respondent in zekere zin bij de 4e positie 'de neutrale onpartijdigheid' in het hoofdstuk 6 in het boek 'Omgaan met controversie en polarisatie in de klas', aangezien hij als Leerkracht geen enkele partij als eigen voorkeur opgeeft (Van Alstein, 2018). Na de educatieve stemtest worden immers alle politieke partijen op dezelfde manier besproken en vergeleken zonder een specifieke partij naar voor te schuiven. Het is aan de leerlingen individueel om zelf een keuze te maken en iedereen moet dit voor hem persoonlijk doen. Dit hoort volgens respondent niet thuis in een klasdiscussie. Via de wetenschappelijke literatuur zijn aan deze positie zowel voor-als nadelen te koppelen. Zo kan het zijn dat respondent zijn voorkeur toch onbewust en impliciet weergeeft door bijv. onbewust bij zijn eigen partij langer stil te staan. Anderzijds kan beargumenteerd worden dat door het niet vermelden van zijn eigen politieke voorkeur, een mogelijke beïnvloeding als leerkracht wordt vermeden (Van Alstein, 2018).



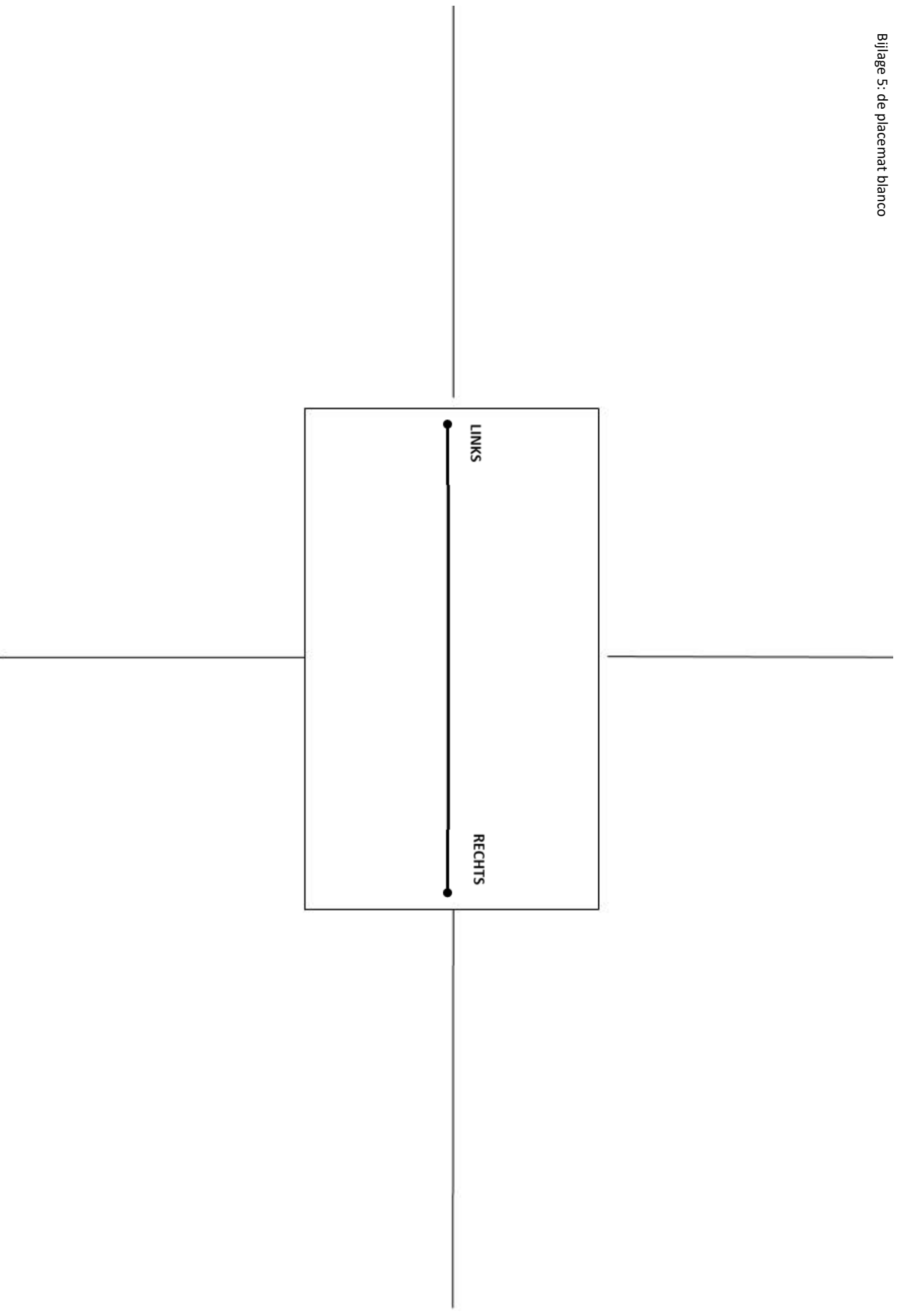
#### Bijlage 4: algemene conclusie (opportunities en leemten).

Uit bovenstaande delen kan er besloten worden dat er vanuit de wetenschappelijke literatuur en de onderwijspraktijk al heel wat aandacht wordt geschonken aan democratisch burgerschap en het gebruik van kieswijzers. De voornaamste leemte die terug te vinden is in zowel het geanalyseerde didactisch materiaal 'De kracht van je stem' als in de onderwijspraktijk, in zoverre hier vanuit het interview met respondent zicht op is, is de kieswijzers als tool op zich. Bij beide wordt een kieswijzer immers slechts gebruikt om de leerlingen inzicht te verschaffen in de verschillende politieke partijen, maar wordt er geen aandacht besteed aan de kieswijzer zelf. Nochtans wijst de literatuur op enkele mogelijke gevaren of misverstanden zoals bijv. de misconceptie rond de thema's die aan bod komen in de kieswijzers, het gebruik van de kiesmogelijkheden (akkoord, niet akkoord, of meerdere), de gebruikte algoritmes, de invloed op de stemkeuze, enz. (Garzia & Marchall, 2019; Holleman, 2020; Kouwel et al., 2018). Deze leemte zou dan ook in de workshop behandeld kunnen worden.

Daarnaast lijkt het ook opportuun om aandacht te besteden aan het resultaat die leerlingen krijgen uit dergelijke kieswijzers. Vragen hieromtrent zijn bijvoorbeeld 'Zijn de resultaten bij alle kieswijzers hetzelfde?', 'Ligt dit in lijn met wat leerlingen voorafgaand dachten?', enz. Bij dit gedeelte zou een dialoog onder de leerlingen gewenst zijn. Dit kan mogelijk wel enige polarisatie teweegbrengen in de klas maar geeft veel leermogelijkheden voor leerlingen. Zo wordt er in de literatuur meermaals op gewezen dat er binnen een democratische samenleving net ruimte moet zijn om standpunten en uitspraken te doen die polariserend zijn. Dit kan immers net resulteren in maatschappelijke vooruitgang zolang deze uitspraken niet uitmonden in toxische polarisatie (Van Alstein, 2021; Verplancke et al., 2021; Picone & Jurg, 2021). Om dit in goede banen te leiden, dient er dus bij het educatieve pakket ook aandacht te zijn voor de grensgebieden en ondersteuning naar leerkrachten door bijv. te voorzien in tips en noodzakelijke kennis hieromtrent. Verder bestaat bij de behandeling van dit gedeelte de mogelijkheid dat de politieke interesse van leerlingen wordt opgewekt doordat er aandacht wordt gevestigd op hun eigen resultaten van de kieswijzer. Indien de leerlingen via de workshop meer kennis vergaren over het politieke systeem, de ideologie van partijen en hun posities en deze vervolgens kunnen toepassen op hun eigen voorkeuren, zou dit de interesse kunnen verhogen. Net zoals bij het geanalyseerd educatieve pakket mogen de noodzakelijke vaardigheden en attitudes hierbij niet uit het oog verloren worden. Op aanraden van respondent zal bij de bespreking van de politieke partijen een zekere template weergegeven worden waarin duidelijk de verschillende politieke partijen in België en hun standpunten vermeld staan.

Tot slot zou een extra focus op lokale verkiezingen ook enigszins aan te raden zijn doordat deze minder uitgebreid worden behandeld via andere mediabronnen (Kouwel et al., 2018). Hier zou eventueel een extramurale activiteit aangekoppeld kunnen worden zoals het bezoek aan het

gemeentehuis waarbij er een gesprek plaatsvindt met een aantal schepenen (en ev. Burgemeester). Dit brengt meteen ook de relevantie voor leerlingen in kaart en maakt het 'echt' waardoor zoals uit het interview blijkt dit thema geen 'ver-van-hun-bed-show is'.





## VOORUIT

1. SPA (Socialistische Partij Anders).
2. Rood
3.
  - a. Het is een socialistische partij en dit betekent dat ze de burgers wil beschermen door regels op te leggen zodat v.b. bedrijven niet zo maar kunnen doen wat ze willen. De missie van de partij is dus om de uitdagingen aan te pakken waarbij de waarden vrijheid, gelijkheid, solidariteit, rechtvaardigheid voor iedereen belangrijk zijn.
  - b. De standpunten: (1) Koopkracht: het verhogen van lonen en pensioenen, invoeren van een koopkrachtpremie, enz. (2) Zorg: het toegankelijk en betaalbaar maken/houden van de gezondheidszorg voor iedereen door v.b. het verlagen van kosten voor een doktersbezoek, (3) Jongeren: bevorderen van de gelijke kansen voor jongeren via investeringen in kinderopvang, onderwijs en betaalbare zorg, (4) veiligheid: iedereen voelt zich overal veilig voelt door in te zetten op een goed werkend justitiebeleid, de politie, enz. (5) Klimaat: een leefbaar klimaat en het is de taak van de overheid om dit te waarborgen via acties zoals een renovatieplan voor woningen, enz.
  - c. Sint-Niklaas: Acties rond het betaalbaar houden/maken van de energiekosten, Dag van de zorg in de kijker zetten, De high five campagne voor degelijk onderwijs, visie op zone 30, niet zonder begeleidende maatregelen, kijk op de herinrichting van de grote markt.
4. Nee
5. Onderwijs: Via de high Five campagne stelt Vooruit 5 prioriteiten voor in het onderwijs: (1) gezonde voeding aanbieden op school, (2) een maximumfactuur, ook in het middelbaar onderwijs, (3) verplaatsen van godsdiensten buiten het vaste lessenrooster en vervangen door lessen Nederlands en burgerschap, (4) niet enkel een focus op lessen op school maar ook op de ontwikkeling van alle talenten door samen te werken met verenigingen voor sport, toneel en andere activiteiten. (5) het aanpakken van het lerarentekort.
6. Situering op het continuüm: links gecentreerd

## GROEN

1. De kleur is groen
2. De politieke partij zet zich in voor de natuur en vraagt aandacht voor het milieu in ons dagelijks leven.
3. Groen heeft 3 kernthema's als visie waarbinnen alle standpunten van de partij worden onderverdeeld: (1) Goed in je vel, (2) goed voor de planeet en (3) goed zijn voor elkaar.
4. Ook in Sint-Niklaas worden de 3 centrale thema's gevolgd. Bij 'Goed in je vel' wil Groen zorgen voor buurten met rustige ontmoetingsplekken en toegankelijke gezondheidszorg. De buurt staat voor hen gelijk als maatstaf van geluk. Bij het 2<sup>e</sup> thema 'Goed voor de planeet' wil de partij ecologische keuzes makkelijker en betaalbaarder maken. Bij het 3<sup>e</sup> thema 'Goed voor elkaar' streven ze naar eerlijke kansen voor iedereen.
  - a. Ja, (1) Wout De Meester: schepen voor ruimtelijke ordening, duurzaamheid en natuur, (2) Bart De Bruyne: schepen voor jeugd, participatie en gebouwen. (3) Sofie Heyrman: schepen voor welzijn, diversiteit en burgerzaken.
5. Onderwijs: acties van groen in Sint-Niklaas zijn o.a. inzetten op ondersteuning van brede scholen, het bundelen van krachten bij het creëren van gelijke onderwijskansen door v.b. projecten goed op elkaar af te stemmen en goede samenwerkingen tussen partners te bewerkstelligen, het creëren van een gezonde leeromgeving en inzetten op kwaliteitsvolle opvang van jonge kinderen die nog niet schoolplichtig zijn.
6. Situering continuüm: links gecentreerd

## VLAAMS BELANG

1. Geel
2.
  - a. De partij wil dat Vlaanderen zo snel mogelijk een onafhankelijke staat wordt. Ze staat kritisch tegenover immigratie naar België. De partij is van mening dat dit werkloosheid en criminaliteit verhoogt.
  - b. Beginselverklaring van de partij bestaat uit de grondslagen van de partij, identiteit, en waarden en normen: De partij is een Vlaams-nationalistische die streeft naar zelfbestuur, culturele identiteit en respect voor tradities. De identiteit van de partij omvat (1) de Vlaamse onafhankelijkheid, (2) Nederlands en Nederland. (3) Europa (4) De multiculturele vergissing ongedaan maken. De normen en waarden hierbij zijn (1) vrijheid (het beschermen van individuele vrijheid van de mens, (2) Recht en orde (een harde aanpak van misdaad met multolerantie), (3) Subsidiariteit (terughoudendheid overheid), (4) Solidariteit en (5) Het gezin als hoeksteen.
  - c. Programma in Sint-Niklaas: slogan 'een hart voor eigen volk' stelt de partij o.a. acties voor met als titel: 'Een Bereikbare stad', 'Stop de Islamisering', 'Ruimtelijke orde & toegankelijk wonen', 'Veiligheid is een prioriteit', 'Zorg', 'Stad met een eigen identiteit', 'Een pro-pere stad' en 'Belastingen'

## LINKS



## RECHTS

## CD&V

1. Christendemocratisch en Vlaams
2. Oranje
3.
  - a. De inspiratie van de partij is het Christelijke geloof waarbij ze een samenleving willen organiseren waarbij de mens centraal staat. De waarden zorg, solidariteit, verzoening en samenwerking zijn bij het bepalen van hun beleid belangrijk.
  - b. De 7 inhoudelijke krijtlijnen van de partij zijn : betaalbare en nabije gezondheidszorg, eerlijke fiscaliteit, relance (opleving) en investeringen in duurzame economie, koopkracht versterken, zorg voor aller-kerwetsbaarsten, efficiënte overheid, geloofwaardig begrotingstraject
  - c. 7 wegwijzers: een stad op mensenmaat, een gezonde en zorgzame stad, een bruisende stad, een kindvriendelijke en kleurrijke stad, fietsvriendelijke stad, een veilige stad en een dienstbare stad
4. Nee
5. Onderwijs: Eén van de wegwijzers in de verkiezingscampagne 2018 bij CD&V in Sint-Niklaas is 'kindvriendelijke en kleurrijke stad'. In deze wegwijzers stellen ze acties voor zoals het aanbieden van sociale voorstellen aan alle onderwijsinstellingen, samenwerkingen bevorderen tussen alle scholen, het toegankelijk maken van sportinfrastructuur, meer focus op kansarme ouders via projecten, het aanpakken van spijbelen, stimuleren van levensbreed en levenslang leren, renteloze leningen aan scholen die willen uitbreiden, veilige schoolomgeving, enz.
6. Situering continuüm: midden gecentreerd

## VOORUIT

1. SPA (Socialistische Partij Anders).
2. Rood
3. Missete en standpunten
  - a. Het is een socialistische partij en dit betekent dat ze de burgers wil beschermen door regels op te leggen zodat v.b. bedrijven niet zo maar kunnen doen wat ze willen. De missie van de partij is dus om de uitdagingen aan te pakken waarbij de waarden vrijheid, gelijkheid, solidariteit, rechtvaardigheid voor iedereen belangrijk zijn.
  - b. De standpunten: (1) Koopkracht: het verhogen van lonen en pensioenen, invoeren van een koopkrachtpremie, enz. (2) Zorg: het toegankelijk en betaalbaar maken/houden van de gezondheidszorg voor iedereen door v.b. het verlagen van kosten voor een doktersbezoek. (3) Jongeren: bevorderen van de gelijke kansen voor jongeren via investeringen in kinderopvang, onderwijs en betaalbare zorg. (4) veiligheid: iedereen voelt zich overal veilig voelt door in te zetten op een goed werkend justitiebeleid, de politie, enz. (5) Klimaat: een leefbaar klimaat en het is de taak van de overheid om dit te waarborgen via acties zoals een renovatieplan voor woningen, enz.
  - c. Sint-Niklaas: Acties rond het betaalbaar houden/maken van de energiekosten, Dag van de zorg in de kijker zetten, De high five campagne voor de gelijk onderwijs, visie op zone 30, niet zonder begeleidend maatregelen, kijk op de herinrichting van de grote markt.
4. Nee
5. Klimaat in Sint-Niklaas: Op de lokale website Sint-Niklaas vind je de standpunten over klimaat niet terug. Enkel de standpunten van de partij staan op de algemene website en zijn de volgende: Vooruit pleit voor een sterk klimaatbeleid met investeringen in renovatie van woningen, hernieuwbare energie, duurzaam openbaar vervoer en biodiversiteit, en een nieuw landbouwmodel dat duurzaam, kleinschalig en gericht op lokale markten is, om economische groei, werkgelegenheid en een leefbare planeet te bevorderen.
6. Situering op het continuüm: links gecentreerd

## GROEN

1. De kleur is groen
2.
  - a. De politieke partij zet zich in voor de natuur en vraagt aandacht voor het milieu in ons dagelijks leven.
  - b. Groen heeft 3 kernthema's als visie waarbinnen alle standpunten van de partij worden ondervverdeeld: (1) Goed in je vel, (2) goed voor de planeet en (3) goed zijn voor elkaar.
  3. Ook in Sint-Niklaas worden de 3 centrale thema's gevolgd. Bij 'Goed in je vel' wil Groen zorgen voor buurten met rustige ontmoetingsplekken en toegankelijke gezondheidszorg. De buurt staat voor hen gelijk als maatstaf van geluk. Bij het 2<sup>e</sup> thema 'Goed voor de planeet' wil de partij ecologische keuzes makkelijker en betaalbaarder maken. Bij het 3<sup>e</sup> thema 'Goed voor elkaar' streven ze naar eerlijke kansen voor iedereen.
  4. Ja, (1) Wout De Meester; schepen voor ruimtelijke ordening, duurzaamheid en natuur, (2) Bart De Bruyne: schepen voor jeugd, participatie en gebouwen. (3) Sofie Heyman: schepen voor welzijn, diversiteit en burgerzaken.
  5. Klimaat: Groen streeft naar een klimaatneutrale stad, met een verminderde CO2-uitstoot, betere aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering en een focus op energiezuinigheid. Dit willen ze behalen door in te zetten op o.a. het ontharden van het stadscentrum van Sint-Niklaas, zoveel mogelijk bomen en struiken planten en waar dat niet kan alternatieven voorzien zoals gevelkuntjes, daktuinen en groendaken.
  6. Situering continuüm: links gecentreerd

## VLAAMS BELANG

1. Geel
2.
  - a. De partij wil dat Vlaanderen zo snel mogelijk een onafhankelijke staat wordt. Ze staat kritisch tegenover immigratie naar België. De partij is van mening dat dit werkloosheid en criminaliteit verhoogt.
  - b. Beginselverklaring van de partij bestaat uit de grondslagen van de partij, identiteit, en waarden en normen: De partij is een Vlaams-nationalistische die streeft naar zelfbestuur, culturele identiteit en respect voor tradities. De identiteit van de partij omvat (1) de Vlaamse onafhankelijkheid, (2) Nederlands en Nederland. (3) Europa (4) De multiculturele verrijking ongedaan maken. De normen en waarden hierbij zijn (1) vrijheid (het beschermen van individuele vrijheid van de mens, (2) Recht en orde (een harde aanpak van misdaad met nul tolerantie), (3) Subsidiariteit (terughoudendheid overheid), (4) Solidariteit en (5) Het gezin als hoeksteen.
  3. Programma in Sint-Niklaas: slogan 'een hart voor eigen volk' stelt de partij o.a. acties voor met als titel: 'Een Bereikbare stad', 'Stop de islamisering', 'Ruimtelijke orde & toegankelijk wonen', 'Veiligheid is een prioriteit', 'Zorg', 'Stad met een eigen identiteit', 'Een propper stad' en 'Belastingen'.

4. Nee.
5. Klimaat: Vlaams belang wil meer vergroening en "beparking" van braakliggende terreinen of ingesloten gebieden en dat deze worden opengesteld voor het publiek. Verder stellen ze o.a. acties voor zoals een stop op nieuwe verkavelingen tot 2024, bestaande open ruimten in de stad te vergroenen, waar mogelijk water inhengenen, bestaande open ruimte behouden en verbeteren met respect voor milieu en landbouw, herinrichting van de Grote markt via compartimentering met groen- en andere elementen.
6. Situering continuüm: extreem rechts



## CD&V

1. Christendemocratisch en Vlaams
2. Oranje
3.
  - a. De inspiratie van de partij is het Christelijke geloof waarbij ze een samenleving willen organiseren waarbij de mens centraal staat. De waarden zorg, solidariteit, verzoening en samenwerking zijn bij het bepalen van hun beleid belangrijk.
  - b. De 7 inhoudelijke kritlijnen van de partij zijn : betaalbare en nabije gezondheidszorg, eerlijke fiscaliteit, relance (opleving) en investeringen in duurzame economie, koopkracht versterken, zorg voor allerkwetsbaarsten, efficiënte overheid, geloofwaardig begrotingstraject
  - c. 7 wegwijzers: een stad op mensmaat, een gezonde en zorgzame stad , een bruisende stad, een kindvriendelijke en kleurrijke stad, fietsvriendelijke stad, een veilige stad en een dienstbare stad
  4. Nee
  5. Klimaat Sint-Niklaas Klimaat is geen aparte wegwijzer maar de partij heeft aandacht voor dit thema in 2 wegwijzers met name "stad op mensmaat" onder de noemer 'groene stad' waarbij ze de leefkwaliteit in de stad en de dorpskernen willen verhogen. En 'klimaatbestendige stadswijzer' waarbij ze pleiten voor de ervaring voor de positieve impact van klimaatbeleid in het dagelijks leven van inwoners door v.b. , betonvlaktes te veranderen in plekken met aandacht voor water, natuur en fiets. Binnen de pijler 'fietsvriendelijke stad' onder de noemer 'bereikbare binnenstad' willen ze autodelen stimuleren.
  6. Situering continuüm: midden gecentreerd.

## OPEN VLD

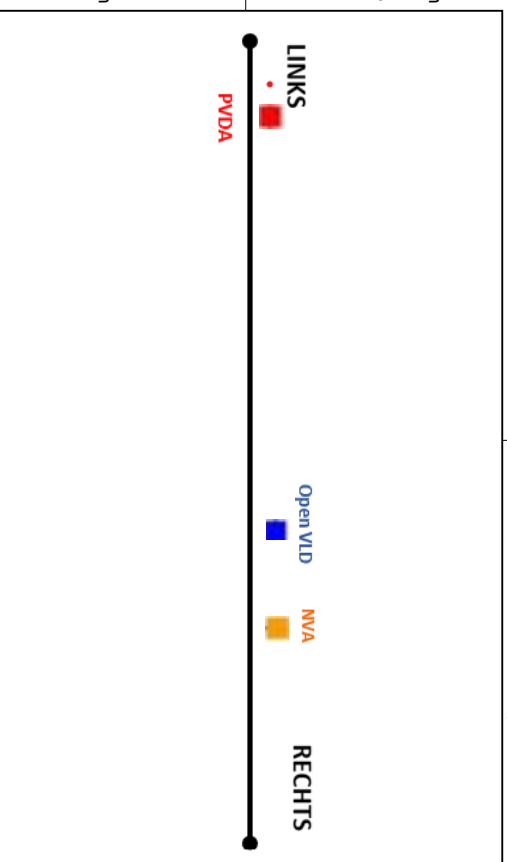
1. Open Vlaamse Liberale Democraten
2. Blauw
3.
  - a. Open VLD is een Vlaamse, liberale en democratische partij en is vooral van mening dat de overheid zoveel mogelijk vrijheid moet laten. Op deze manier heeft iedereen de vrijheid om het beste uit zichzelf te halen, eigen keuzes te maken zonder dwang van wie of wat dan ook.
  - b. Het liberalisme van de open VLD streeft naar vrijheid en vooruitgang voor elk mens waarbij de individuele vrijheid en burgerrechten centraal staan, ongeacht achtergrond of overtuiging. Het liberalisme wil ervoor zorgen dat er gelijke startkansen zijn voor iedereen via onderwijs, sociale mobiliteit, sociale zekerheid.
  - c. Met de campagne "een zuurstoffijk, liberaal plan voor de toekomst van Sint-Niklaas en de deelgemeenten" wil de partij inzetten op zaken, zoals een aantrekkelijk stadscentrum, ruimte voor weggebruikers, creativiteit voor handelaars en ondernemers, ondersteuning voor mensen met minder financiële middelen of gezondheidsproblemen, enz.
  4. Ja, Ine Somers: schepen voor economie, evenementen, stadspromotie en digitalisering.
  5. Klimaat in Sint-Niklaas: In de campagne kan je dit vinden onder de Titel 'Klimaatvriendelijk, groen en duurzaam'. De initiatieven voor duurzaamheid moeten meer zichtbaar worden en inwoners moeten betrokken worden bij kleinschalige projecten zoals energiezuinige wijken. De stad moet o.a. groene stroom, zonnepanelen, elektrische toestellen, isolatie, warmtepompen en groendaken bevorderen.
  6. Sturing continuüm: Rechts

## PVDA

1. Partij van de arbeid
2. Rood
- 3.
- b. Het DNA van de partij: Eerst de mensen, niet de winst. Mensen zijn geen nummer en een samenleving is meer dan een jackpot. De commercie krijgt te veel invloed en dit gaat ten koste van gezondheid, werk, onderwijs, milieu, inspraak, internationale solidariteit en vrede. Prioriteiten moeten opnieuw worden bepaald en de samenleving moet weer centraal staan. PVDA staat dus voor 'eerst de mensen', met waarden als menselijkheid, solidariteit en rechtvaardigheid.
- c. In het programma van Sint-Niklaas vind je veel onderwerpen die enerzijds de aandacht vestigen op armoede, het toegankelijk maken van zorg, betaalbaar wonen. Anderzijds onderwerpen die de aandacht vestigen op klimaat en hernieuwbare energie.
4. Nee
5. Klimaat: Volgens PVDA moet de overheid het voortouw nemen want bedrijven verdienen altijd winst i.p.v. milieu. Een sterke inmenging is dus nodig ook in Sint-Niklaas en de partij wil acties voeren zoals het oprichten van een stadsbedrijf voor groene en goedkope energie, het stimuleren van circulaire economie of een geïntegreerd luchtsaneringsplan om de drie grote bronnen van luchtvervuiling aan te pakken, nl. de industrie & handel, de lokale uitstoot van auto's en de huisverwarming.
6. Sturing continuüm: extreem-links

## NVA

1. Nieuwe Vlaamse Alliantie
2. Oranje
3.
  - a. De partij N-VA streeft naar uiteindelijke onafhankelijkheid van Vlaanderen, omdat ze vinden dat de verschillen tussen het noorden en zuiden van België te groot zijn om goed beleid te voeren. NVA is verder een liberale en conservatieve partij met een focus op de vrije markt en ondernemerschap.
  - b. De 5 v-woorden zijn: (1) verademing: een bereikbare, toegankelijke stad met veilig verkeer en oog voor groen, mooie straten en pleinen. (2) Verbinding: meer inspraak en participatie van burgers, buurten en verenigingen om het draagvlak voor het stedelijk beleid te vergroten. (3) Verantwoordelijk: de verantwoordelijkheid rond de financiën wordt gedeeld tussen de burgers en het stadsbeleid via belastingverlaging en burgerparticipatie. (4) Versterken: een sociale stad, met aandacht voor hulp aan wie het nodig heeft en ondersteuning voor wie op de grens van kansarmoede leeft. (5) Veilig: een stad met aandacht voor het openbaar domein, straatverlichting, veilig verkeer en wijkwerking.
  4. Ja, (1) Lieven Dehandschutter: de burgemeester (2) Peter Buysrogge: schepen voor financiën, personeel en sport, (3) Carl Hanssens: schepen voor mobiliteit, publieke ruimte en stadsontwikkeling (4) Filip Baeyens: Schepen voor cultuur, deeltijds kunstonderwijs en landbouw (5) Maxime Callaert: schepen voor wonen, kinderopvang, opvoeding en onderwijs.
  5. Klimaat: De N-VA pleit voor een gezond leefmilieu en wil verdere inspanningen leveren om nog meer in te zetten op een beter leefmilieu. N-VA wil het aanwezige groen in de stad met elkaar verbinden en nog meer bossen toegankelijk maken. Ook wil de partij inzetten op groene en duurzame energie en stelt de partij voor om afvalbeleid aan te passen met als principe "de vervuiler betaalt".
  6. Sturing continuüm: rechts



## OPEN VLD

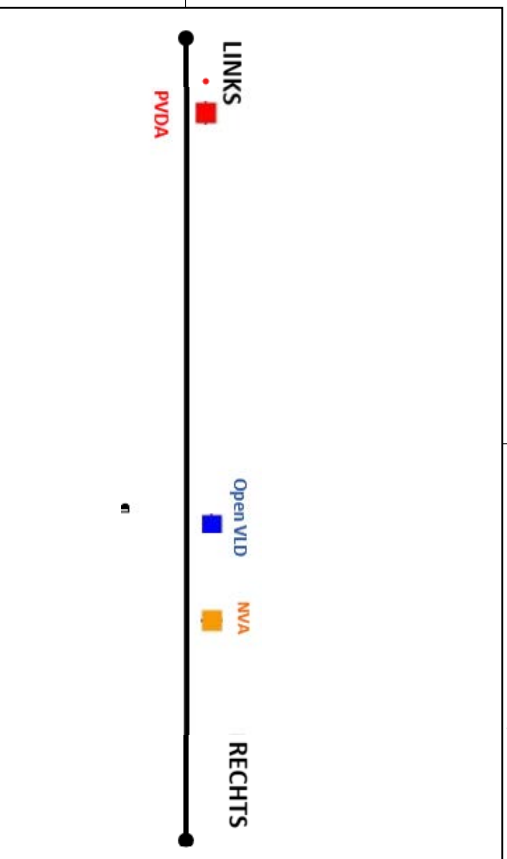
1. Open Vlaamse Liberale Democraten
2. Blauw
3.
  - a. Open VLD is een Vlaamse, liberale en democratische partij en is vooral van mening dat de overheid zoveel mogelijk vrijheid moet laten. Op deze manier heeft iedereen de vrijheid om het beste uit zichzelf te halen, eigen keuzes te maken zonder dwang van wie of wat dan ook.
  - b. Het liberalisme van de open VLD streeft naar vrijheid en vooruitgang voor elk mens waarbij de individuele vrijheid en burgerrechten centraal staan, ongeacht achtergrond of overtuiging. Het liberalisme wil ervoor zorgen dat er gelijke startkansen zijn voor iedereen via onderwijs, sociale mobiliteit, sociale zekerheid.
  - c. Met de campagne "een zuurstofrijk, liberaal plan voor de toekomst van Sint-Niklaas en de deelgemeenten" wil de partij inzetten op zaken, zoals een aantrekkelijk stadscentrum, ruimte voor weggebruikers, creativiteit voor handelaars en ondernemers, ondersteuning voor mensen met minder financiële middelen of gezondheidsproblemen, enz
4. Ja, Ipe Somers: schepen voor economie, evenementen, stadspromotie en digitalisering
5. Onderwijs: In het verkiezingsprogramma is onderwijs geen specifiek onderwerp. Wel worden meerdere initiatieven door de partij benoemd in andere onderwerpen zoals bij het onderwerp 'Slim Mobiel' waarbij ze extra aandacht vestigen op de Verkeersveiligheid bij een school. Bij het onderwerp 'ondernemen, werken' wordt er geduid op het in investeren van talentontwikkeling zodat zo weinig mogelijk jongeren vroegtijdig de school verlaten. Bij sociaal beleid heeft de partij wel een deelthema onderwijs waarbij er bijzondere aandacht gaat naar kindermoede en integratie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.
6. Midden rechts

## PVDA

1. Partij van de arbeid
2. Rood
3. N
- b. Het DNA van de partij: Eerst de mensen, niet de winst. Mensen zijn geen nummer en een samenleving is meer dan een jackpot. De commercie krijgt te veel invloed en dit gaat ten koste van gezondheid, werk, onderwijs, milieu, inspraak, internationale solidariteit en vrede. Prioriteiten moeten opnieuw worden bepaald en de samenleving moet weer centraal staan. PVDA staat dus voor 'eerst de mensen', met waarden als menselijkheid, solidariteit en rechtvaardigheid.
- c. In het programma van Sint-Niklaas vind je veel onderwerpen die enerzijds de aandacht vestigen op armoede, het toegankelijk maken van zorg, betaalbaar wonen. Anderzijds onderwerpen die de aandacht vestigen op klimaat en hernieuwbare energie.
4. Nee
5. Onderwijs: De PVDA stelt dat de overheid de plicht heeft om ervoor te zorgen dat onderwijs voor iedereen toegankelijk is zonder financiële of andere drempels. Onderwijs is immers een baserecht. Acties die de partij voorstelt, zijn het wegwerken van financiële drempels en ongelijkheid, het verhogen van de slaagkansen van alle kinderen door kleinere klassen en meer leerkrachten, zorgen voor een betere samenwerking tussen de scholen op stadsniveau en het inrichten van autoleuwe schoolomgevingen.
6. Situering continuüm: extreem-links

## NVA

1. Nieuwe Vlaamse Alliantie
2. Oranje
3. De standpunten
  - a. De partij N-VA streeft naar uiteindelijke onafhankelijkheid van Vlaanderen, omdat ze vinden dat de verschillen tussen het noorden en zuiden van België te groot zijn om goed beleid te voeren. NVA is verder een liberale en conservatieve partij met een focus op de vrije markt en ondernemerschap
  - b. De 5 V-woorden zijn: (1) verademing; een bereikbare, toegankelijke stad met veilig verkeer en oog voor groen, mooie straten en pleinen. (2) Verbinden: meer inspraak en participatie van burgers, buurten en verenigingen om het draagvlak voor het stedelijk beleid te vergroten. (3) Verantwoordelijk: de verantwoordelijkheid rond de financiën wordt gedeeld tussen de burgers en het stadsbeleid via belastingverlagings en burgerparticipatie. (4) Versterken: een sociale stad, met aandacht voor hulp aan wie het nodig heeft en ondersteuning voor wie op de grens van kansarmoede leeft. (5) Veilig: een stad met aandacht voor het openbaar domein, straatverlichting, veilig verkeer en wijkwerking.
4. Ja, (1) Lieve Dehandschutter: de burgemeester (2) Peter Buysrogge: schepen voor financiën, personeel en sport, (3) Carl Hanssens: schepen voor mobiliteit, publieke ruimte en stadsontwikkeling (4) Filip Baeyens: Schepen voor cultuur, deeltijds kunstonderwijs en landbouw (5) Maxime Callaert: schepen voor wonen, kinderopvang, opvoeding en onderwijs.
5. Onderwijs: N-VA beklemtoont ten eerste het belang van de Nederlandse taalkennis binnen het onderwijs. Daarnaast is de verkeersveiligheid in schoolomgevingen een prioriteit. Een andere actie die de partij aanhaalt is de ontwikkeling van een centraal aanmeldingsregister om kampen aan schoolpoorten te voorkomen. Verder wilt de partij ouderparticipatie versterken en de ongekwalificeerde uitstroom beperken in samenwerking met partners.
6. Situering continuüm: rechts





Bijlage 7: verbeter sleutel opdracht 'welke politie partij past bij mij?'

## VERBETERSLEUTEL WELKE POLITIEKE PARTIJ PAST BIJ MIJ ?

C. Na het invullen van de stemtest antwoorden op de volgende vragen:

Vraag 1 is een suggestieve vraag.

2. Stemtesten zijn een populaire tool wanneer burgers naar de stembus moeten trekken. Een stemtest is een manier om te weten te komen welke politieke partij het beste bij jouw opvattingen past.

3. De voordelen van een stemtest:

- Stemtesten helpen op een snelle en eenvoudige manier bij het maken van een stemkeuze door advies te geven over welke politieke partij het beste past bij jouw eigen waarden en normen.
- Stemtesten geven vaak ook een algemeen overzicht van waar politieke partijen voor staan en hoe ze verschillen op verschillende onderwerpen. Dit is vooral bij lokale verkiezingen extra handig omdat politieke partijen per gemeente een beetje kunnen verschillen.
- Ze vergroten de algemene politieke kennis doordat stemtesten jou laten nadenken over verschillende thema's. Ook moedigt een stemtest aan om nog meer informatie op te zoeken over de partijen, hun standpunten of de thema's.
- Een stemtest vergroot mogelijks het politieke zelfvertrouwen doordat je leert over de standpunten van de politieke partijen.
- Het zet de gebruiker extra aan op effectief te gaan stemmen.

4. De gevaren van een stemtest:

- Beïnvloeding van je keuze: Stemtesten kunnen invloed hebben op welke politieke partij je kiest. Als de stemtest een partij adviseert die een beetje past bij wat je al dacht, volg je dat advies vaak op.
- Manipulatie van kiezers: Als politieke partijen betrokken zijn bij het maken van de stemtest, kan dat leiden tot manipulatie van kiezers. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat dit niet gebeurt.
- Thema's van een stemtest: Stemtesten bevragen alleen de thema's waarop politieke partijen van elkaar verschillen, waardoor andere belangrijke thema's die misschien voor jouw stemvoorkeur belangrijk zijn, niet aan bod komen.
- Privacy en gegevens: Je moet voorzichtig zijn met het delen van persoonlijke gegevens bij het invullen van een stemtest. Zorg ervoor dat je weet hoe de stemtest omgaat met jouw gegevens en of ze veilig worden bewaard.

Vraag 5 en 6 zijn suggestieve vragen.

## VERBETERSLEUTEL WELKE POLITIEKE PARTIJ PAST BIJ MIJ ?

D. Voorbeeld klassikale conclusie:

Leerlingen ervaren tijdens het klasgesprek de verschillende politieke voorkeuren van hun klasgenoten en dat de redenen hiervoor kunnen verschillen. Dit draagt bij aan respect voor elkaars mening in onze samenleving. Verder laat het klasgesprek hen nog extra stil staan bij de thema's die zij belangrijk vinden en die mogelijks niet aan bod komen in politieke campagnes en stemtesten

Ook beseffen leerlingen dat stemtesten handige tools zijn om je politieke kennis te vergroten, informatie op te zoeken en je politieke zelfvertrouwen te vergroten. Het is wel belangrijk bewust te zijn van de mogelijke gevaren bij het gebruik van stemtesten. Stemtesten kunnen bijvoorbeeld jouw stemkeuze gaan beïnvloeden of jouw gegevens voor de verkeerde reden gaan gebruiken.



## Bijlage 8: begeleidende PowerPointpresentatie .

Dia 1



Dia 2



### **politiek in Sint-Niklaas.**

Mogelijke bijvragen:

- Aan wie moeten jullie denken?
- Zijn er plekken of beelden die je voor jou ziet als je denkt aan politiek in Sint-Niklaas?
- Is er en gevoel dat bij jou bovenkomt als je denkt aan politiek in Sint-Niklaas?
- Heeft iemand ervaring met politiek in Sint-Niklaas of bepaalde politiciers?

### **Stemplicht.**

Mogelijke bijvragen:

- Is er stemplicht in Sint-Niklaas?
- Wat betekent dat volgens jou?


- Vanaf welke leeftijd start dit?

Eindig het gesprek dat we gedurende de workshop nog in gaan of er nu stemplicht is en wie of wat de politiek nu is in Sint-Niklaas (= inleiding)

Dia 3

**Klasafspraken**

1. Wat is voor jou belangrijk om jouw mening te kunnen uiten?
2. Alle meningen zijn even waardevol, hoe zorgen we ervoor dat dit gerespecteerd wordt?
3. Wat is de consequentie als iemand zich niet houdt aan deze klasafspraken?



Voorbeelden van afspraken:

- ➔ We hebben respect voor elkaars mening
- ➔ We reageren niet op anderen hun mening op een negatieve manier (schelden)
- ➔ Je veroordeelt elkaar niet op basis van hun mening.
- ➔ We letten op ons taalgebruik zodat we anderen niet kwetsen.

Dia 4



Mogelijke bijvragen

- Waar baseer je jouw mening op?
- Is iedereen verplicht om te gaan stemmen?
- Kan je iets meer vertellen over jouw mening of een voorbeeld geven?

Dia 5



Mogelijke bijvragen:

- Waarop baseer je je jouw mening?
- Hoe is dit nu in Sint-Niklaas?
- Wat zou je kunnen helpen om wel een keuze te maken op welke partij je zou stemmen volgens jou?

Dia 6

**In Sint-Niklaas zijn alle politiciers zakkenvullers.**



Mogelijke bijvragen:

- Waarop baseer je je jouw mening?
- Heb je al in contact gestaan met politiciers in Sint-Niklaas?

Dia 7

**Naar jongeren wordt er nooit geluisterd in Sint-Niklaas.**



Mogelijke bijvragen:

- Waarop baseer je je jouw mening?
- Hoe zou dit anders kunnen in Sint-Niklaas?

**Ik weet op welke politieke partij ik ga stemmen bij verkiezingen Sint-Niklaas**




Mogelijke bijvragen:

- Waarop baseer je je jouw mening?
- Wat zou je kunnen helpen om wel een keuze te maken op welke partij je zou stemmen volgens jou?

**De placemat opdracht**

Nummer	Samenvatting	Doel	Verwachting
1	/	Verdeel de rollen in jouw groep.	Vul de groepsverdeling en voer jouw rol uit gedurende het hele groepswerk.
2	/	Verdeel de opdracht en leg nadere aan elkaar uit wat je hebt gekozen of bekeken.	Lees de tekst 'Wie is Klaas in Sint-Niklaas' of bekijk de YouTube-film 'Ben jij een linkse rijt of rechtse zak'.  Vul de reflectie-opdracht in.
3	Kies een thema 'onderwerp' of 'smaak'	Verdeel de 4 politieke partijen die jullie groep moet onderzoeken.  Bespreek iedere partij kort en plaats de partijen op het continuüm in het midden van de placemat.	Beantwoord de richtvragen van de gekozen politieke partij via de hulpvragen. Schrijf de antwoorden op de placemat.
4	Overlopen en bespreken het groepswerk.	/	/


Hier komt een footer





Dia 10

Quiz-time!




Report site op: [www.kufweek.nl](http://www.kufweek.nl)  
of met de telefoon 866 6104

866 6104

Wachten op spelers ...

Hier komt een footer



Dia 11

Welke politieke partij past bij mij?



Educatieve stemtest

Hier komt een footer



Welke politieke partij past bij mij?  
Het klasgesprek

De klasafspraken zijn:

- We hebben respect voor elkaars mening
- We luisteren naar elkaar.



Hier komt een footer



Vul de PowerPoint aan met de klasafspraken die jullie formuleerden.

Mogelijke bijvragen:

- Is jouw stemkeur veranderd tijdens de workshop? Kan je dit uitleggen?
- Waarvoor zou jij de stemtest aanraden aan bijvoorbeeld een vriend of aan je ouders?
- Wie had na de stemtest meer inzicht zijn eigen stemvoorkeur?
- Denk je dat alle belangrijke thema's in een stemtest aan bod komen?
- Wie maakt zo'n stemtesten?
- Zijn alle stemtesten even goed?
- Wie wilde na de stemtest extra informatie gaan opzoeken:
  - Een bepaalde partij
  - Een onderwerp/thema

Begrippenlijst



Hier komt een footer





Win mijn stem in Sint-Niklaas !



Hier komt een footer



Bijlage 9: Mentimeter



### Politiek in Sint-Niklaas

Enter a word	25
Enter another word	25
Enter another word	25

You can submit multiple answers.

**Submit**



## Stemplicht

Enter a word

25

Enter another word

25

Enter another word

25

**Submit**

Bijlage 10: Kahoot-quiz.

Het uitgangspunt van de partij PVDA in Sint-Niklaas is



<input type="radio"/> oplossingen met lef: vrijheid, gelijkheid, solidariteit, rechtvaardigheid.	<input type="radio"/> aandacht voor het klimaat in Sint-Niklaas
<input type="radio"/> iedereen moet gaan werken.	<input checked="" type="radio"/> een stad op mensenmaat

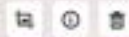
De schepen van jeugd, participatie en gebouwen heet X en is afkomstig van de politieke partij X



<input type="radio"/> 'Wout De Meester' en 'NVA'	<input type="radio"/> 'Wout De Meester' en 'Vlaams Belang'
<input checked="" type="radio"/> 'Bart De Bruyne' en 'Groen'	<input type="radio"/> 'Bart De Bruyne' en 'PVDA'

De politieke partij 'Open VLD' is een socialistische partij.

open vld



◆ Waar



▲ Niet waar



NVA staat voor

**NVA**  
DE VERANDERING WERKT

SINT-NIKLAAS



▲ Nieuw Vlaams Anders



◆ Nederlands en Vlaamse Alliantie



● Nederlandse Vereniging Arbeid



■ Nieuwe Vlaamse Alliantie



Het verkiezingsprogramma van X gaat uit van verademing, verbinden, verantwoordelijk, veilig en versterken



 Vooruit 	 Open VLD 
 NVA 	 Groen 

De burgemeester van Sint-Niklaas heet X en is afkomstig uit X

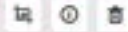


 'Lieven Dehandschutter' en 'NVA' 	 'Maxime Callaert' en 'NVA' 
 'Maxime Callaert' en 'Open VLD' 	 'Lieven Dehandschutter' en 'Groen' 



Groen ijvert vooral voor:

**GROEN**  
Sint-Niklaas



▲ burgerparticipatie in Sint-Niklaas bij alle projecten.

◆ een gedeelnde verantwoordelijkheid bij alle projecten in de stad.

● het milieu via goed in je vel, goed voor de planeet en goed voor elkaar

■ een meer toegankelijk en veilig Sint-Niklaas.

Welke partij maakt gebruik van 7 wegwijzers om hun visie 'Sint-Niklaas als leefbare en levendige stad' waar te maken?



▲ Vooruit

◆ Vlaams Belang

● CD&V

■ NVA

Vlaams Belang is een links-nationalistische partij



◆ Waar



▲ Niet waar



Het schepencollege bestaat uit schepenen en burgemeester en hun taak bestaat uit het controleren van de gemeenteraad.



◆ Waar

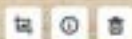


▲ Niet waar



De Gemeenteraadsverkiezingen zijn iedere 6 jaar.

# GEMEENTERAADS VERKIEZINGEN



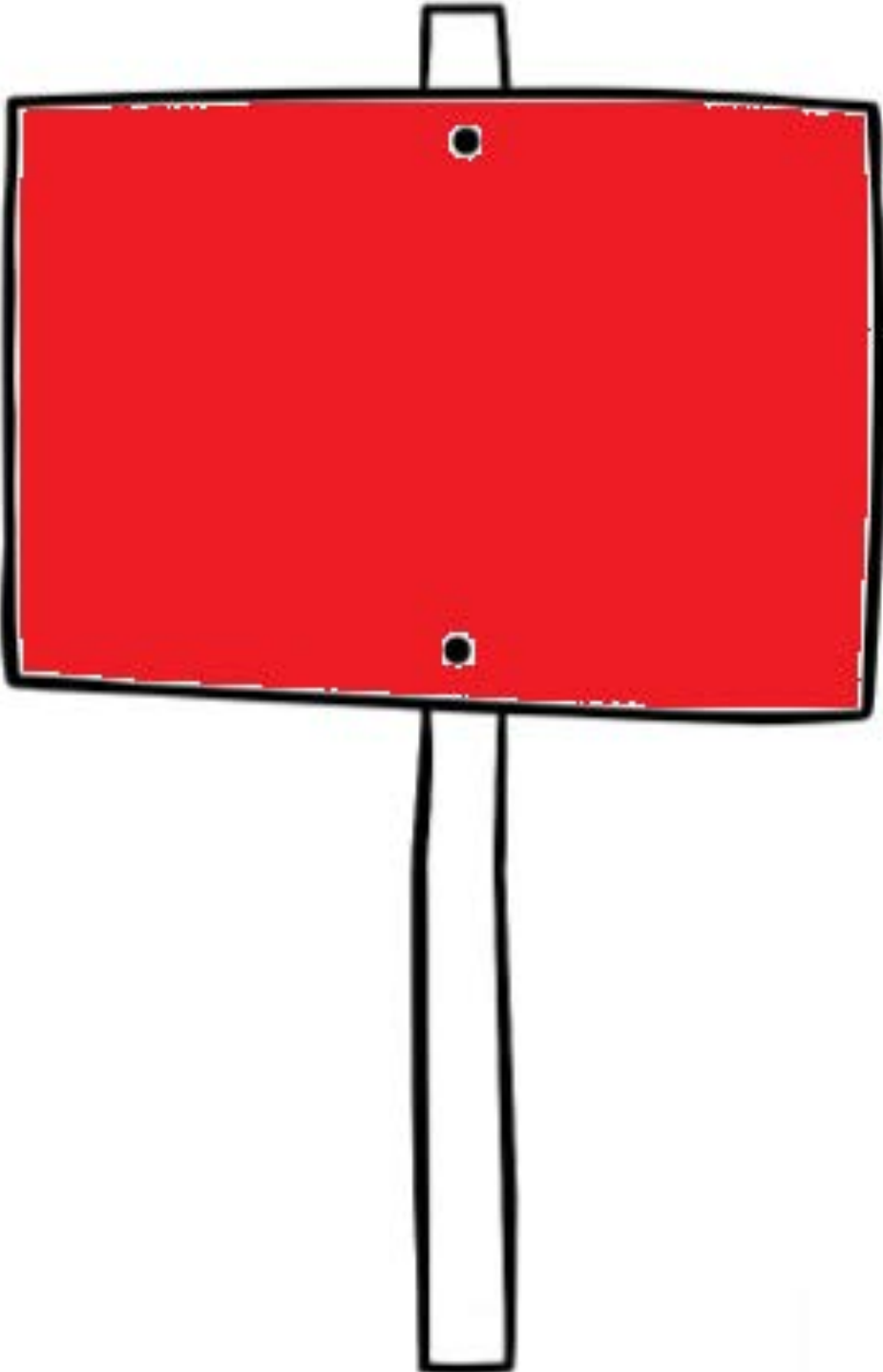
◆ Waar

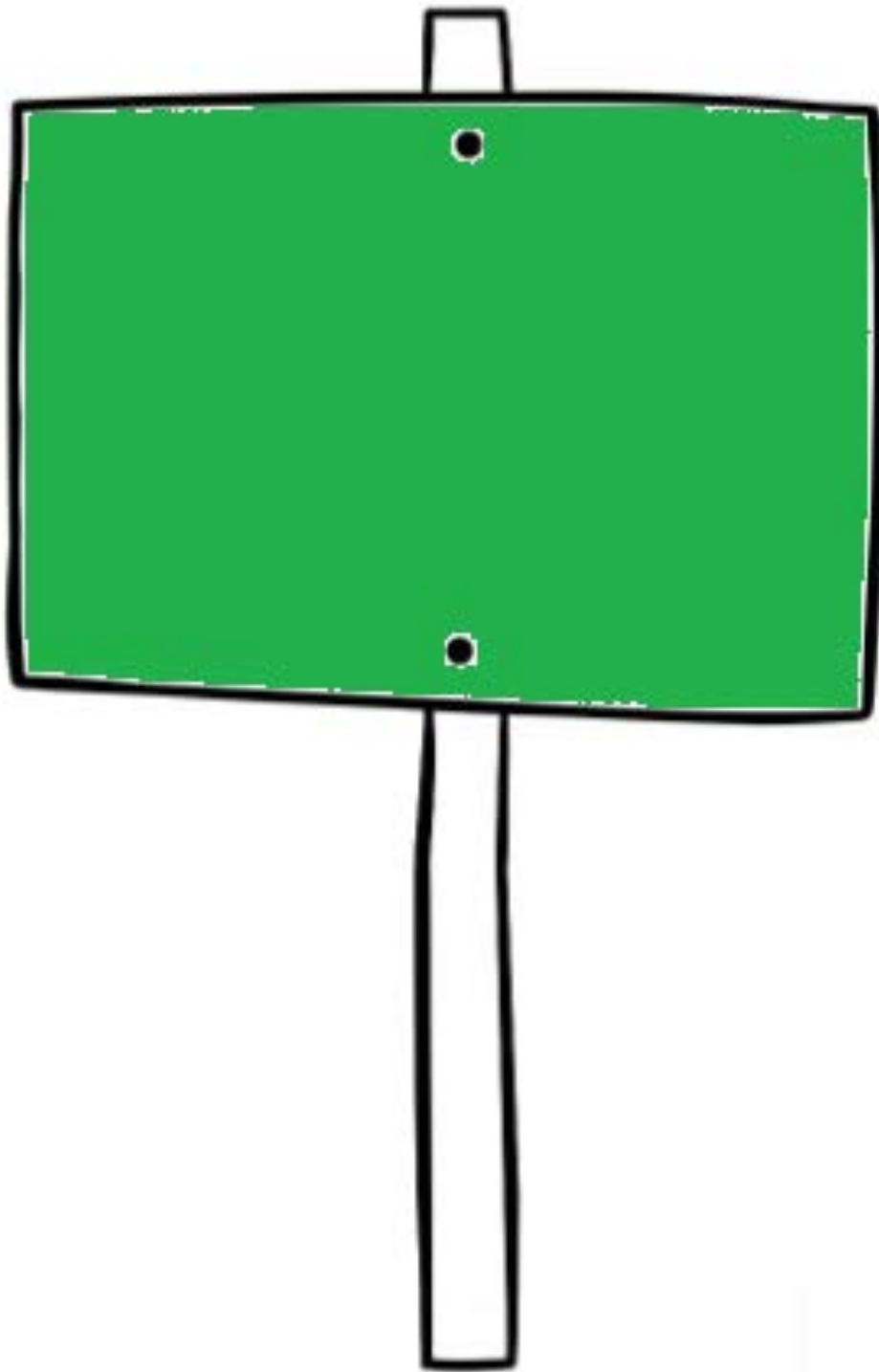


▲ Niet waar



Bijlage 11: stemborden





Bijlage 12 : richtvragen van iedere politieke partijen .

## ✓ VRAGEN:

1. Waar staat de afkorting CD&V voor?
2. Wat is de partijkleur van CD&V?
3. Wat typeert de politieke partij CD&V?
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij.
  - b. Bekijk de krijtlijnen op de algemene website.
  - c. Bekijk de pijlers van het verkiezingsprogramma 2018 in Sint-Niklaas.
4. Zitten er partijleden van CD&V in het schepencollege van Sint-Niklaas?
  - a. Zo ja, wie en in welke functie?
5. Wat zijn de standpunten van de politieke partij over het gekozen thema?
6. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts?

## HULPBRONNEN:

You Tube- filmpje:  
Informatie over de  
politieke partij CD&V



Algemene website  
CD&V



Website  
CD&V Sint-Niklaas



# POLITIEKE PARTIJ VOORUIT

## ✓ VRAGEN:

1. Hoe heette de partij voorheen?
2. Wat is de partijkleur van Vooruit?
3. Wat typeert de politieke partij Vooruit?
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij.
  - b. Bekijk de missie en standpunten van de partij op de algemene website.
  - c. Hoe zou Vooruit dit willen realiseren in Sint-Niklaas?
4. Zitten er partijleden van Vooruit in het schepencollege van Sint-Niklaas?
  - a. Zo ja, wie en in welke functie?
5. Wat zijn de standpunten van de politieke partij over het gekozen thema?
6. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts ?

## HULPBRONNEN:

### You Tube- filmpje:

Informatie over de politieke partij Vooruit



### Algemene website:

Vooruit



### Website

Vooruit Sint-Niklaas

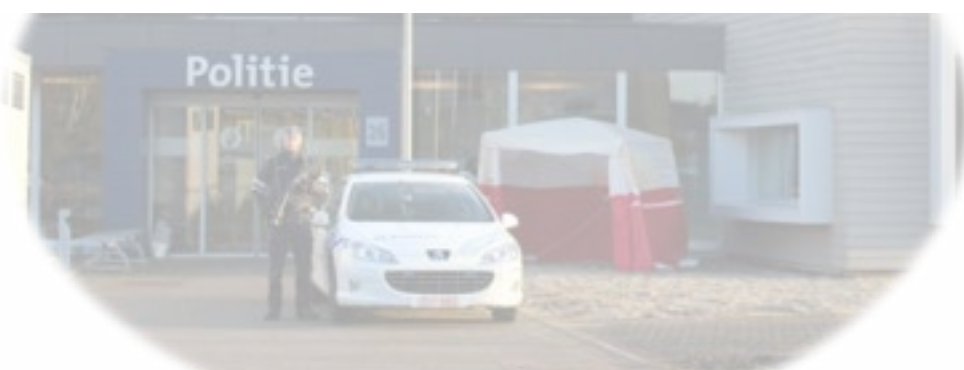




# POLITIEKE PARTIJ NVA

## Vragen:

1. Waar staat de afkorting NVA voor?
2. Wat is de partijkleur van NVA?
3. Wat typeert de politieke partij NVA?
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij
  - b. Bekijk de algemene website van NVA.
  - c. Bekijk de website en het verkiezingsprogramma van NVA in Sint-Niklaas (de 5 V- woorden).
4. Zitten er partijleden van NVA in het schepencollege van Sint-Niklaas?
  - a. Zo ja, wie en in welke functie?
5. Wat zijn de standpunten van de politieke partij op het gekozen thema?
6. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm links-rechts?



## HULPBRONNEN:

### You Tube- filmpje:

[Informatie over de politieke partij NVA](#)

### Algemene website:

[NVA](#)



### Website

[NVA Sint-Niklaas](#)

### Het verkiezingsprogramma

2018

[NVA Sint-Niklaas](#)



# POLITIEKE PARTIJ OPEN VLD

## ✓ VRAGEN:

1. Waar staat de afkorting Open VLD voor?
2. Wat is de partijkleur van Open VLD?
3. Wat typeert de politieke partij Open VLD ?
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij.
  - b. Bekijk de missie/ het liberalisme op de algemene website.
  - c. Bekijk de website Open VLD Sint-Niklaas en hun verkiezingsprogramma.
4. Zitten er partijleden van Open VLD in het schepencollege van Sint-Niklaas?  
Zo ja, wie en in welke functie?
5. Wat zijn de standpunten van de politieke partij op het gekozen thema?
6. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts?



## HULPBRONNEN:

### You Tube- filmpje:

[Informatie over de politieke partij Open VLD](#)



### Algemene website:

[Open VLD](#)



### Website

[Open VLD Sint-Niklaas](#)



### Het verkiezingsprogramma

2018

[Open VLD](#)



## VRAGEN:

1. Wat is de partijkleur van groen?
  2. Wat typeert de politieke partij groen?
    - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij.
    - b. Bekijk de visie en standpunten op de algemene website van de partij.
    - c. Bekijk de thema's van de partij in Sint-Niklaas
  3. Zitten er partijleden van Groen in het schepencollege van Sint-Niklaas? Zo ja, wie en in welke functie?
  4. Wat zijn de standpunten van de politieke partij op het gekozen thema?
- Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts?

## HULPBRONNEN:

**You Tube-  
filmpje:**  
[Informatie over  
de politieke partij  
Groen](#)



**Algemene  
website:**  
[politieke partij  
Groen](#)



**Website:**  
[Groen Sint-Niklaas](#)



# POLITIEKE PARTIJ VLAAMS BELANG

## VRAGEN:

1. Wat is de partijkleur van Vlaams Belang?
2. Wat typeert de politieke partij Vlaams Belang?
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij.
  - b. Bekijk de beginselverklaring op de algemene website.
  - c. Bekijk het programma van de partij in Sint-Niklaas.
3. Zitten er partijleden van het Vlaams Belang in het schepencollege van Sint-Niklaas?
  - a. Zo ja, wie en in welke functie?
4. Wat zijn de standpunten van de politieke partij op het gekozen thema?
5. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts?

## HULPBRONNEN:

### You Tube- filmpje:

Informatie over de politieke partij Vlaams Belang



### Algemene website

politieke partij Vlaams Belang



### Website

Vlaams Belang Sint-Niklaas



# POLITIEKE PARTIJ PVDA



## VRAGEN:

1. Waar staat de afkorting PVDA voor?
2. Wat is de partijkleur van PVDA?
3. Wat typeert de politieke partij PVDA:
  - a. Bekijk het YouTube-filmpje voor algemene informatie over de politieke partij (slechts één deel).
  - b. Bekijk op de algemene website het DNA ?
  - c. Bekijk de domeinen in het stadsprogramma PVDA van Sint-Niklaas
4. Zitten er partijleden van PVDA in het schepencollege van Sint-Niklaas?
  - a. Zo ja, wie en in welke functie?
5. Wat zijn de standpunten van de politieke partij op het gekozen thema?
6. Waar situeert de politieke partij zich op het continuüm Links-Rechts ?

## HULPBRONNEN:



### You Tube- filmpje:

Informatie over de politieke partij PVDA



### Website

PVDA Sint-Niklaas



### Algemene website

politieke partij PVDA



Bijlage 13: leerlingenbundel

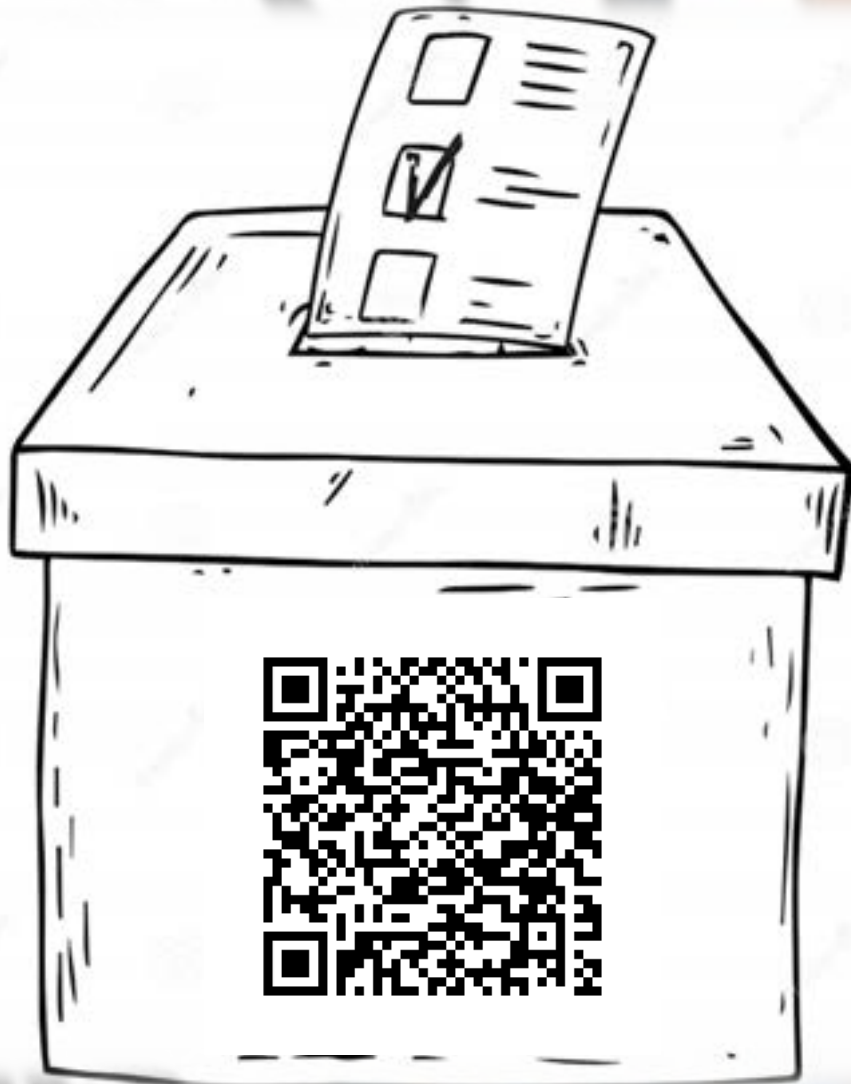


***S.O.S***  
***Stemtesten***  
***Sint-Niklaas***



## Inleiding

Scan deze QR- code en vul in waar jij aan moet denken





## CHECKLIST: LESDOELSTELLINGEN

Na de workshop kan ik:

- in mijn eigen woorden uitleggen hoe een gemeente wordt bestuurd;
- uitleggen hoe de gemeenteraad en het college van schepenen en burgemeester wordt verkozen;
- de 7 politieke partijen in Sint-Niklaas opnoemen.
- de termen "linkse partij", "rechtse partij" en "centrum partij" uitleggen en toepassen.
- in mijn eigen woorden uitleggen waar iedere politieke partij voor staat.
- de belangrijkste politici in Sint-Niklaas herkennen.
- mijn mening schrijven en vertellen over het gebruik van stemtesten
- minstens één voordeel en minstens één nadeel van een stemtest uitleggen.
- reflecteren over mijn eigen politieke voorkeur.



### Legende opdrachten:



Spreekopdracht



Opdrachten workshop



Uitvoer opdracht



Uitbreidingsopdrachten  
workshop



Reflectie opdracht



Lees- of luister  
opdracht

## KLASAFSPRAKEN - ONS CONTRACT



We zullen samen klasregels opstellen die voor iedereen gelden. Dit is essentieel om ervoor te zorgen dat elke leerling zich goed voelt en op zijn eigen manier kan deelnemen aan de workshop. Vervolgens zullen we bespreken hoe we respectvol kunnen omgaan met situaties waarin deze regels toch niet worden nageleefd.

Dit zijn de klasafspraken:

1.

2.

3.

4.

5.

Wanneer de klasafspraken worden overtreden, reageren we als volgt:

1.

2.

3.

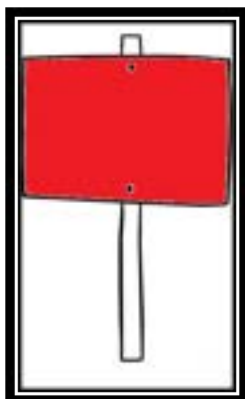
Handtekening

## HET STELLINGENSPEL



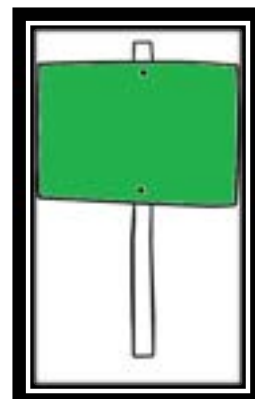
WAT IS JOUW MENING?

**NIET AKKOORD**



**VS**

**AKKOORD**




DE STELLINGEN:

- 1. IEDEREEN MOET GAAN STEMMEN IN SINT-NIKLAAS ALS ER VERKIEZINGEN ZIJN.**
- 2. IN SINT-NIKLAAS ZIJN ALLE POLITIEKERS ZAKKENVULLERS.**
- 3. NAAR JONGEREN WORDT ER NOOIT GELUISTERD IN SINT-NIKLAAS**
- 4. IK WEET OP WELKE POLITIEKE PARTIJ IK GA STEMMEN BIJ VERKIEZINGEN SINT-NIKLAAS**



## POLITIEKE PARTIJEN IN SINT-NIKLAAS

 We onderzoeken nu alle politieke partijen en hun standpunten in Sint-Niklaas. Hiervoor gaan we te werk in verschillende fasen waarbij er wordt afgewisseld tussen groepswerk, individueel en klassikale opdrachten. Bekijk de tabel hieronder goed:

Fase	Klassikaal	Groep	Individueel
1	/	Verdeel de rollen in jouw groep.	Vul de groepsverdeling en voer jouw rol uit gedurende het hele groepswerk.
2	/	Verdeel de opdracht en leg nadien aan elkaar uit wat je hebt gelezen of bekeken.	Lees de tekst 'Wie is Baas in Sint-Niklaas' of bekijk de YouTube-film 'Ben jij een linkse rat of rechtse zak'.  Vul de reflectie-opdracht in.
3	Keuze thema 'onderwijs' of 'klimaat'	Verdeel de 4 politieke partijen die jullie groep moet onderzoeken.  Bespreek iedere partij kort en plaats de partijen op het continuüm in het midden van de placemat.	Beantwoord de richtvragen van de gekozen politieke partij via de hulpbronnen. Schrijf de antwoorden op de placemat.
4	Overlopen en bespreken van het groepswerk.	/	/

Groepswerkverdeling:

Naam: .....

Politieke partij + rol : .....

Naam: .....

Politieke partij + rol : .....

Naam: .....

Politieke partij + rol : .....

Naam: .....

Politieke partij + rol : .....

## GROEPSWERKROLLEN

### GROEPSLEIDER

- Ik neem het voortouw bij de taakverdeling
- Ik zorg ervoor dat iedereen tevreden is met de taakverdeling.
- Ik zorg ervoor dat iedereen taakgericht blijft werken



### TIJDBEWAKER

- Ik hou de tijd en/of timer in het oog.
- Ik motiveer mijn groepsleden om hun opdrachten te voltooien binnen de tijd.



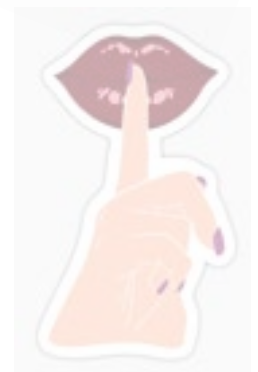
### KLASAFSPRAKEN BEWAKER

- Ik zorg ervoor dat iedereen de gemaakte klasafspraken naleeft.
- Ik pas de gemaakte afspraken toe als iemand zich niet houdt aan de klasafspraken



### GELUIDSBEWAKER

- Ik zorg ervoor dat onze groep niet te luid praat.
- Ik zorg ervoor dat we de andere groepen niet storen.



## WIE IS BAAS IN SINT-NIKLAAS????

### **i** De gemeenteraad en het college van schepenen en burgemeester van stad Sint-Niklaas

*Hoe zit dat nu precies in elkaar?*

Het college van schepenen en burgemeester, ook wel verkort naar schepencollege staat in voor het dagdagelijks bestuur in Sint-Niklaas. Alle schepenen en burgemeesters zijn lid van een specifieke politieke partij.

*Wat doet zo'n schepencollege dan allemaal?*

Het college moet het beleid, ook wel het meerjarenplan genoemd, gaan uitvoeren in Sint-Niklaas. Dit beleid gaat over een tal van onderwerpen zoals:

- o Gemeentelijke scholen en kinderopvang
- o Bibliotheken;
- o Lokale jeugdwerking;
- o Sportinfrastructuur;

Dit is nog niet alles! De gemeente krijgt ook nog extra taken van de Vlaamse en Federale overheid van België. Zo moeten ze in staat zijn om burgers binnen hun gemeente bepaalde documenten af te geven of belangrijke gebeurtenissen te registreren. Denk maar aan:

- o de registratie van een geboorte, huwelijk of overlijden
- o Het verdelen van documenten zoals identiteitskaarten, paspoorten of rijbewijzen.



*Mag het college alleen kiezen hoe ze dat uitvoeren?*

Nee, het schepencollege kan niet zo maar alles beslissen wat ze willen. Zij worden gecontroleerd door de gemeenteraad. Dit betekent dat het college ook moet verantwoorden hoe zij het beleid willen uitvoeren en welke projecten ze in Sint-Niklaas gaan opstarten. De gemeenteraad moet dit allemaal goedkeuren en beslist ook waar al het geld van de gemeente naar toe gaat. Anders mag het college helemaal niets uitgeven!

*Hoe ziet zo'n gemeenteraad er dan uit?*

De gemeenteraad is nog een grotere raad met vertegenwoordigers uit de verschillende politieke partijen. De grootte van de raad is afhankelijk van het aantal inwoners in een gemeente. In stad Sint-Niklaas zitten er 41 vertegenwoordigers in de gemeenteraad.

## WIE IS BAAS IN SINT-NIKLAAS????

*Wat heeft dat nu allemaal met jou te maken?*

Via de verkiezingen die om de 6 jaar plaatsvinden in jouw gemeente wordt de gemeenteraad samengesteld op basis van de uitslag van deze verkiezingen. Nadien bepaalt de gemeenteraad zelf wie er in het schepencollege zal plaatsvinden en stad Sint-Niklaas gaat besturen. Dus door te stemmen als inwoner van Sint-Niklaas bepaal jij mee welke partij er bestuurt.

*Kan iedereen stemmen?*

Niet iedereen kan gaan stemmen. Je moet voldoen aan een aantal voorwaarden:

- je bent 18 jaar of ouder;
- Je bent niet uitgesloten door het plegen van criminele feiten of onbekwaam verklaard door een rechter;
- Je hebt de Belgische nationaliteit. Niet-Belgen uit een ander EU-land kunnen zich laten inschrijven op de kiezerslijst. Inwoners met een nationaliteit buiten de EU kunnen ook stemmen als ze bewijzen al minstens 5 jaar ononderbroken wettelijk te verblijven in België.

Is er iets nieuw?!

Voor de volgende verkiezingen in 2023 is de opkomstplicht afgeschaft. Zo ben je als inwoner niet meer verplicht bij de gemeenteraadsverkiezingen om naar het stembureau te gaan.

*Wat na de verkiezingen??*

Na de verkiezingen worden de stemmen geteld. Als geen enkele partij een meerderheid heeft behaald, moeten ze ervoor zorgen dat er een coalitie komt. Dat wil zeggen dat twee of meer partijen afspreken om samen te besturen in Sint-Niklaas.

Even herhalen. In een schema ziet dat er als volgt uit:

Sint-Niklaas	De gemeenteraad:	Het college van burgemeester en schepenen:
Verkiezingen:	<ul style="list-style-type: none"><li>o wordt om de 6 jaar samengesteld</li><li>o <b>Nieuw:</b> geen opkomstplicht</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>o De gemeenteraadsleden kiezen zelf wie burgemeester en schepenen worden.</li></ul>
Vorm:	<ul style="list-style-type: none"><li>o bestaat uit 41 gemeenteraadsleden:<ul style="list-style-type: none"><li>▪ op basis van de uitslag van de verkiezingen.</li><li>▪ Is vaak een coalitie.</li></ul></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>o bestaat uit 1 burgemeester en 11 schepenen:<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Zijn lid van dezelfde politieke partijen als de coalitie in de gemeenteraad.</li></ul></li></ul>
Bevoegdheden:	<ul style="list-style-type: none"><li>o controleert het college</li><li>o keurt de gemeentelijke reglementen en budgetten goed.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>o bestuurt in Sint-Niklaas en voeren het meerjarenplan uit.</li></ul>



Voor we verder gaan met de ontdekking welke politieke partijen er nu allemaal zijn in Sint-Niklaas . Heb jij al een voorkeur moest je nu gaan stemmen? Motiveer jouw antwoord.

.....

.....

.....



BEKIJK HET YOUTUBE FILMPJE:

## Links vs rechts

VRT NWS



### Even herhalen


Links en rechts zijn politieke termen die aangeven welke ideeën en standpunten mensen hebben. Over het algemeen wordt links gezien als progressief en rechts als conservatief.

### Links

Aan de linkerzijde willen mensen gelijkheid en eerlijke verdeling van dingen zoals geld, kennis en macht. Ze willen dat de overheid actief ingrijpt om gelijkheid te bevorderen, bijvoorbeeld door regels te maken en belastingen te herverdelen. Ze vinden het belangrijk om zwakkeren te beschermen en solidariteit in de samenleving te bevorderen. Er zijn verschillende stromingen binnen links, van gematigd centrum-links tot communisme, waarbij communisme streeft naar absolute gelijkheid en het kapitalistische systeem afwijst.

### Rechts

Aan de rechterzijde willen mensen vrijheid, zowel voor individuen als voor bedrijven. Ze vinden dat de overheid zich zo min mogelijk moet bemoeien met de economie en dat er een vrije markt moet zijn. Ze benadrukken het belang van een gezonde economie en ondernemerschap. Naarmate je verder naar rechts gaat, ligt de focus meer op burgerveiligheid en een conservatieve instelling. Extreemrechts kan sterk nationalistisch zijn en veiligheid en anti-islamisering als prioriteit hebben.

 Voor we verder gaan met de ontdekking welke politieke partijen er nu allemaal zijn in Sint-Niklaas. Heb jij al een voorkeur moest je nu gaan stemmen? Motiveer jouw antwoord.

.....

.....

.....




ONDERWIJS



KLIMAAT



## WELKE POLITIEKE PARTIJ PAST BIJ MIJ ?


-  A. Is jouw voorkeur van politieke partij veranderd na de zoektocht naar de verschillende partijen in Sint-Niklaas? Motiveer kort jouw antwoord.

.....  
.....

-  B. GA NAAR DE WEBSITE " EN KLIK OP DE EDUCATIEVE STEMTEST



### Educatieve stemtest

-  C. Na het invullen van de stemtest beantwoord je individueel de volgende vragen.

1. Was het resultaat van de stemtest wat je had verwacht? Motiveer jouw antwoord.

.....  
.....  
.....

2. Hoe zou jij een stemtest omschrijven?

.....  
.....  
.....

3. Wat vond je goed aan de stemtest?

.....  
.....  
.....  
.....

4. Wat vond je niet goed aan de stemtest en denk je dat er risico's verbonden zijn aan het gebruik ervan?

.....  
.....  
.....  
.....



## WELKE POLITIEKE PARTIJ PAST BIJ MIJ ?

5. Begreep je alle vragen en thema's van de stemtest?

.....

.....

.....

6. Waren er bepaalde thema's die je miste in de stemtest?

.....

.....

.....

 D. Klasgesprek: bovenstaande reflectievragen gaan we klassikaal bespreken.



Klassikale conclusie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## BEGRIPPENLIJST



- **Conservatief** Conservatief verwijst naar een politieke ideologie die zich richt op het behoud van traditionele waarden en instellingen, met een nadruk op persoonlijke verantwoordelijkheid en individuele vrijheid
- **Democratie:** Democratie is een politiek systeem waarin de macht bij het volk ligt. Alle burgers hebben gelijke rechten, mogen stemmen en meedoen met beslissingen maken. In een democratie worden leiders gekozen door het volk en moeten zij handelen in het belang van de gemeenschap. Het doel van democratie is om een eerlijke samenleving te maken waarin iedereen kan helpen bij beslissingen en de toekomst van het land.
- **Fiscaliteit** Fiscaliteit verwijst naar het geheel van belastingen en heffingen die door de overheid worden opgelegd aan individuen en organisaties om inkomsten te verkrijgen en openbare diensten te financieren.
- **Fractie** Volksvertegenwoordigers die zich binnen het parlement verenigen om inhoudelijk samen te werken, vormen een fractie. Een fractie bestaat uit minstens drie volksvertegenwoordigers. De leden van een fractie behoren meestal tot dezelfde politieke partij.
- **Ideologie** Een ideologie is een set van overtuigingen of ideeën die bepalen hoe een maatschappij zou moeten functioneren. Het gaat om een samenhangend geheel van ideeën over politiek, economie, sociale kwesties en culturele waarden, die worden gebruikt om beleid te bepalen en beslissingen te nemen.
- **Koopkracht** De mate waarin mensen in staat zijn om goederen en diensten te kopen met hun inkomen. Koopkracht kan worden beïnvloed door factoren zoals inflatie en belastingen.
- **Legislatuur** Een legislatuur of zittingsperiode wordt ingedeeld in zittingen of zittingsjaren. De legislatuur in een gemeente is 6 jaar waarin het bestuur het meerjarenplan uitvoert. Na de termijn worden er nieuwe verkiezingen gehouden en begint er een nieuwe legislatuur.
- **Liberalisme** Liberalisme is een politieke ideologie die zich richt op individuele vrijheid en gelijkheid. Liberalen zijn vaak voorstander van een vrije markt, beperkte overheidsbemoeienis.

## BEGRIPPENLIJST

- **Lijstduwer** De lijstduwer is een term die gebruikt wordt voor de verkiesbare persoon die onderaan een kieslijst staat. Meestal wilt de lijstduwer niet gekozen worden, maar enkel helpen om de populariteit van de partij te verhogen. Hierdoor is de lijstduwer vaak een bekend persoon.
- **Lijsttrekker** De politieke term voor de persoon bovenaan de kandidatenlijst is lijsttrekker. Hij/zij is de politieke leider van de partij en speelt de hoofdrol in de debatten en verkiezingscampagnes.
- **Maximumfactuur onderwijs** Een regeling waarbij er een maximumbedrag is dat scholen mogen vragen aan ouders voor schoolkosten. Dit is bedoeld om onderwijs toegankelijk te maken voor alle kinderen, ongeacht de financiële situatie van hun ouders.
- **Nationalistische politiek** Een politieke ideologie die sterk gericht is op het belang van het eigen land of volk en vaak gepaard gaat met een afkeer van vreemdelingen of immigratie.
- **Nultolerantie** Een beleid waarbij elk strafbaar feit, hoe klein ook, streng wordt bestraft. Het idee is dat dit een preventief effect heeft en dat criminaliteit hierdoor wordt ontmoedigd.
- **OCMW** OCMW staat voor "Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn". Het is een instelling die verantwoordelijk is voor het verlenen van sociale hulp en het bevorderen van het welzijn van mensen die het moeilijk hebben in de samenleving, zoals ouderen, gehandicapten, werklozen en mensen in armoede. Ze bieden verschillende soorten hulp aan, zoals geld, huisvesting en medische hulp.
- **Politieke partij** Een groep mensen met vergelijkbare ideeën over hoe het land zou moeten worden bestuurd. Ze stellen kandidaten voor tijdens de verkiezingen en proberen kiezers te overtuigen om op hen te stemmen.
- **Rechtelijke macht** De rechterlijke macht doet uitspraak over geschillen en wordt uitgeoefend door hoven en rechtbanken. Ze controleert ook de wettelijkheid van de daden van de uitvoerende macht.
- **Relance** Relance verwijst naar maatregelen die worden genomen door de overheid om economische groei en herstel te stimuleren.

## BEGRIPPENLIJST

- **Socialisme** Socialisme is een politieke ideologie die zich richt op gelijkheid en collectieve verantwoordelijkheid, met een nadruk op het delen van hulpbronnen en welvaart. Socialisten zijn vaak voorstander van overheidsregulering van de economie, universele sociale voorzieningen en het recht op arbeid.
- **Subsidies** Subsidies verwijzen naar financiële steun die door de overheid of andere organisaties wordt verstrekt aan bedrijven, non-profitorganisaties of individuen om bepaalde activiteiten te bevorderen of te ondersteunen.
- **Stemplicht** De verplichting om jou als burger aan te melden bij een kiesbureau om deel te nemen aan de verkiezingsverrichtingen. Men spreekt van opkomstplicht omdat er niet gecontroleerd kan worden of je ook daadwerkelijk een geldige stem hebt uitgebracht.
- **Uitvoerende macht** De uitvoerende macht in een gemeente wordt gevormd door het college van burgemeester en schepenen. Het schepencollege is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur en het uitvoeren van wetten en besluiten. Op Vlaams en Federaal niveau is dit de Vlaamse of Federale regering.
- **Volksvertegenwoordigers** Een volksvertegenwoordiger is iemand die door middel van verkiezingen is verkozen om de burgers van stad Sint-Niklaas of in een andere stad, provincie of land te vertegenwoordigen.
- **Wetgevende macht** De wetgevende macht in een gemeente wordt gevormd door de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om gemeentelijke verordeningen en reglementen op te stellen en goed te keuren. De gemeenteraad is daarmee verantwoordelijk voor het vaststellen van het lokale beleid en de begroting.
- **Zetelverdeling** Zetelverdeling in de politieke context verwijst naar de verdeling van zetels of zitplaatsen in een parlement, raad of ander orgaan zoals de gemeenteraad. Het aantal zetels dat aan elke politieke partij wordt toegekend, wordt bepaald door het aantal stemmen dat de partij heeft ontvangen tijdens verkiezingen. Zetelverdeling is van cruciaal belang omdat het bepaalt welke partijen de meerderheid hebben en dus de controle hebben over het wetgevingsproces en de uitvoerende macht.

## BEGRIPPENLIJST



A. Welke begrippen zijn voor jou nog onduidelijk?

.....

.....

.....

.....

.....

Welke van de besproken thema's wil jij verder onderzoeken?

.....

.....

.....

.....

.....



B. Vul de Padlet in voor de begrippen én thema's die jij opzoekt.



tacha kiekens

### Begrippen en thema's

Leg de termen uit en geef meer uitleg over de thema's.



## WIN MIJN STEM IN SINT-NIKLAAS!



Iedere groep werkt op een creatieve manier de uitdaging uit. Ieder groepje zal zijn idee ook pitchen aan de klas, waarna de beste twee worden gekozen om te presenteren tijdens een uitstap naar het gemeentehuis van Sint-Niklaas. Tijdens deze uitstap krijgt jullie groep de kans om jullie idee te presenteren aan de schepen van jeugd, onderwijs of de stadsdienst jeugd.

### **DE UITDAGING :**

**HOE MOETEN DE THEMA'S DIE VOOR JULLIE BELANGRIJK ZIJN AAN BOD KOMEN IN EEN STEMTEST OF POLITIEKE CAMPAGNE?'**





## ENQUÊTE WORKSHOP



Wat vond jij van de workshop?

Geef hieronder jouw mening:

- Duim: dit vond ik het leukste.
- Wijsvinger: dit vond ik het meest leerrijk
- Middelvinger: dit vond ik minder interessant
- Ringvinger: dit ga ik blijven gebruiken
- Pink: dit is mijn tip.

